

Ελευθερόπολις

ΤΡΙΜΗΝΗ ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΑΡΜΕΝΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΟΥ ΧΑΝΙΩΝ

ΧΡΟΝΟΣ 10ος, ΦΥΛΛΟ 416, ΑΠΡΙΛΙΟΣ, ΜΑΪΟΣ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2006, ΤΙΜΗ 0,01 ΕΥΡΩ, ΣΟΥΛΙΟΥ 124 ΤΚ 173 42 ΑΘΗΝΑ

Εκδρομή στο ιστορικό Μεσολόγγι

Ο ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΜΕΝΙΑΝΩΝ «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ» πραγματοποίησε εκδρομή την Κυριακή 7 Μαΐου 2005 στο ιστορικό Μεσολόγγι. Νωρίς το πρωί φίλοι και συγγχωριανοί ξεκινήσαμε από το κέντρο της Αθήνας. Μετά από το πρωινό καφεδάκι στον Ισθμό, δόθηκε η ευκαιρία στους περισσότερους να θαυμάσουν από κοντά ένα από τα πλέον σύγχρονα έργα στην Ελλάδα, την γέφυρα Ρίου Αντίρριου.

Γύρω στις 11.30 φθάσαμε στο Μεσολόγγι, όπου αρχικά επισκεφθήκαμε τον Κήπο των Ηρώων, που ιδρύθηκε το 1830 με διαταγή του κυβερνήτη Ιωάννη Καποδίστρια. Στον κήπο υπάρχουν μνημεία και προτομές στρατηγών, φιλελλήνων και πρωταγωνιστών στους αγώνες της επανάστασης κατά των Τούρκων, καθώς επίσης και τύμβος με τα οστά των αγνώστων ηρώων που πολέμησαν στην πρώτη και στη δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου.

Στη φωτογραφία οι εκδρομείς στον κήπο Ηρώων στο Μεσολόγγι μπροστά στο μνημείο πεσόντων αφιερωμένο στην ηρωική έξοδο.

Στη συνέχεια επισκεφθήκαμε το Μουσείο Ιστορίας και Τέχνης, το οποίο στεγάζεται στο παλιό Δημαρχείο. Εκεί συναντήσαμε:

- πλούσια συλλογή από πίνακες, εμπνευσμένους από τον αγώνα του Μεσολογγίου, Ελλήνων και ξένων ζωγράφων,
- προτομές του Χαρίλαου Τρικούπη και Επαμεινώνδα Δεληγιώργη, εξέχουσες φυσιογνωμίες,
- αντιείμενα και νομίσματα, διαφόρων περιόδων της Ελληνικής Επανάστασης,
- συλλογές ποιημάτων, φωτογραφίες του φιλέλληνα Λόρδου Βύρωνα και πολλά άλλα ιστορικά κειμήλια.

Μετά από αυτήν την αξιόλογη ιστορική αναδρομή γενματίσαμε όλοι μαζί στην λιμνοθάλασσα, στη θέση Τουρλίδα με τη συνοδεία Κρητικής μουσικής. Λύρα έπαιξε η Σπυριδούλα Βεντούρη και λαούτο ο Σταύρος Τερεζάκης.

Επίσης όπως σε όλες τις εκδρομές έτσι και σ' αυτήν δεν έλειψαν τα ανέκδοτα και οι κρητικές ιστορίες της Γραμματέως της Ομοσπονδίας Αθηνάς Μαραθάκη, καθώς και όλων αυτών που διακρίνονται για το ταλέντο να τα αφηγούνται με παραστατικό τρόπο.

Συγχαρητήρια στους διοργανωτές της εκδρομής που συνδύασαν την περιήγηση στην ιστορία και την ψυχαγωγία.

Και του χρόνου !!!

Σ.Τ.

Αρμένιοι, Μάιος 1941

«Με λύσσα οι Γερμανοί κτυπούν το λαό της ηρωικής Κρήτης» Η ξυλογραφία και η λεζάντα είναι του Γιώργου Μανουσάκη (1914 - 2003) (Από το παράνομο λεύκωμα της κατοχής).

Μια άγνωστη μαρτυρία για το ωραίο χωριό και τους ανθρώπους μας, την φιλοξενία, την φιλοπατρία τους και το ηρωικό φρόνημα των Κρητικών, δημοσιεύουμε σήμερα στη σελ. 9, με την ευκαιρία της Μάχης της Κρήτης του Μαΐου του 1941.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου και η «Ελευθερόπολις» εύχονται στους Αρμενιανούς όπου γης, καλό καλοκαίρι και καλές διακοπές που να περιλαμβάνουν επίσκεψη στο ιστορικό και πανέμορφο χωριό μας, που τόσο νοσταλγούμε, με υγεία, διασκέδαση και επιστροφή στα ήθη και έθιμά μας.

Καθυστερεί ο ανισόπεδος κόμβος του Βόρειου Οδικού Άξονα στους Αρμένους;

ΚΑΘΥΣΤΕΡΕΙ Ο ΑΝΙΣΟΠΕΔΟΣ ΚΟΜΒΟΣ του Βόρειου Οδικού Άξονα στους Αρμένους ερωτούν τους Υπουργούς Οικονομίας και Οικονομικών και Περιβάλλοντος Χωροταξίας και Δημοσίων Έργων με ερώτηση που κατέθεσαν οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Ν. Χανίων Νίκος Χριστοδουλάκης και Μανώλης Σκουλάκης, παρόλο που έχει υπογραφεί η σύμβαση του Υ.Π.Ε. ΧΩ.Δ.Ε. με τον εργολάβο από το 2003 προϋπολογισμού 2.000.000 €.

Εκτοτε η έναρξη των εργασιών καθυστερεί, επειδή δεν έχουν καταβληθεί οι αποζημιώσεις των απαλλοτριώσεων προς τους δικαιούχους ύψους εφτακοσίων χιλιάδων (700.000) ευρώ. Στο Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων έχει κατατεθεί μόνο το ποσό των ογδόντα δύο χιλιάδων (82.000)€. Σημειώνεται επίσης ότι αν δεν κατατεθεί το σύνολο του ποσού μέχρι τον Σεπτέμβριο 2006 η απαλλοτρίωση θεωρείται άκυρη.

κοινωνικά

Επιτυχίες

Θεράμ συγχαρητήρια στη **Μαρία Καλλιβερέτακη**, κόρη του Νίκου Καλλιβερέτακη και της Μαρίας Ρουκουτάκη -Καλλιβερέτακη, για την απόκτηση του πτυχίου του Μηχανολόγου Μηχανικού του Πολυτεχνείου Θεσσαλονίκης και της ευχόμεστε κάθε χαρά και ευτυχία στη ζωή της.

Μάρκος και Μαρία Παντερομάκη

Θεράμ συγχαρητήρια στον αγαπημένο μας εγγονό **Γιώργο Πανηγυράκη** του Ανδρέα που πήρε το πτυχίο του από τη σχολή Επιστήμη Υπολογιστών του Πανεπιστημίου Κρήτης. Του ευχόμεστε καλή σταδιοδρομία και σε ανώτερα.

Ο παππούς και η γιαγιά Ζάχαρης και Κατίνα Καβρουλάκη

Στις 27-2-2006 η **Χαιρετάκη Ελένη** πήρε το πτυχίο της ειδικότητας Καρδιολογίας από το Πανεπιστήμιο Αθηνών. Της ευχόμεστε καλή σταδιοδρομία.

Η Πέγκυ Στυλιανομανολάκη του Γιάννη και της Λουίζας Παπαγεωργίου πήρε το πτυχίο της από τμήμα Αγγλικής Γλώσσας και Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Η «Ελευθερόπολις» εύχεται σε όλους να έχουν πάντα επιτυχίες στη ζωή τους και καλή επαγγελματική αποκατάσταση.

Στο χειμερινό πρωτάθλημα τεχνικής κολύμβησης Νοτίου Ελλάδας που διεξήχθη την 18 και 19-3-2006 στο Κολυμβητήριο του ΟΑΚΑ πήρε μέρος ο **Χαιρετάκης Βασίλειος** του Αντωνίου αγωνιζόμενος με την αποστολή του Ναυτικού Ομίλου Χανίων στο προαγωνιστικό τμήμα της και κατέκτησε τρία χρυσά μετάλλια στα ισάριθμα αγωνίσματα των 50, 100, και 200 μέτρων. Στη φωτογραφία ο Βασίλης με τα τρία μετάλιά του.

Γεννήσεις

Η **Εύη Αρχανιώτου**, σύζυγος του Μανώλη Χαιρετάκη, απέκτησε κοριτσάκι, στις 24-4-2006.

Η **Ζωή Παιδιαδιδάκη**, σύζυγος του Μανώλη Προεστάκη σιμναγού της Πολεμικής Αεροπορίας, απέκτησε κοριτσάκι.

Η **Δέσποινα Παπαδάκη**, σύζυγος του Νίκου Λαγαράκη, απέκτησε αγοράκι, στις 9-3-2006.

Στους γονείς, παππούδες και γιαγιάδες ευχόμεστε να τους ζήσουν.

Η συνταγή του γέρω

ΜΠΑΪΑΝΤΙΣΜΕΝΟ και χιλιοντουςουντισμένο με έχουνε καμωμένο αυτά που κατά καιρούς λένε τα Μ.Μ.Ε., τα ηλεκτρονικά : οί η ραδιενέργεια που μας εταΐζουνε και μας εποτίζουνε, οί σαπισμένα, οί ληγμένα κι επικίνδυνα και χιλιά λογιά κακονχίες θα μας βρουνε από τα γεωργικά προϊόντα που τρώμε ή από τα κτηνοτροφικά και τόσα άλλα παρασκευάσματα που μαστορεύουνε στσι μέρες μας και μας ταιζουνε οι διάφοροι. Πώς στη μία περίπτωση δεν θα φτάζομε πολλά έτη, στην άλλη, λέει, δεν θα μπορούμε να πορπατήζομε, στην άλλη να σεξουαλίσομε κι αλλοιμόνο μας κ' είναι θα γενούμε, Θεέ μου !

Ανιστορούμενος άλλες εποχές μου'ρθε στο νου μία ιστορία που στη συνέχεια θα σας πω και θα σας μπέσω με την «Ελευθερόπολη».

Μια φορά, που λέτε, ένας βασιλιάς σε μια περιοδεία του με τον στρατό του περνώντας από μια ερημιά θωρεί ένα φτωχικό σπιτάκι και παραμερίζει να δει ποιος μένει. Θωρεί ένα γέρο πολλώ χρονώ.

- Είναι κάνεις μπάρμπα ;
- Καλά !
- Πόσο χρονώ είσαι ;
- Λέει: 110 !!
- Και πώς τα κατάφερες και τόσω χρονώ έφτασες κι είσαι και λεβεντιά;
- Λέει ο γέρος: με το 3, το 5 και το 30 !

Ο βασιλιάς δεν έδωσε σημασία κι έφυγε. Όμως παρακάτω ξανασκέφτηκε τον γέρο και προσπάθησε να εξηγήσει το 3, το 5 και το 30. Δεν μπορούσε ούτε αυτός ούτε οι συμβουλάτορές του, σοφοί και μη, να το εξηγήσουν, οπότε αποφάσισε να ξαναγυρίσει πίσω να τότε ξαναρωτήξει είναι εννοούσε για να φτάσει τόσους σας χρόνους.

- Λέει: μωρέ παιδί μου, εμένα δεν με πείραζε κι έτρωγα ψωμί αν ήτανε τριών ημερών και πάνω, έπινα κρασί από πέντε χρονώ και πάνω και πήγαινα και με γυναίκα αν ήτονε από τριάντα χρονών και πάνω κι ετσά έφτασα εδώ που έφτασα κι είμαι και καλά, γι'αυτό λοιπόν :

Παλιό κρασί, ξερό ψωμί και με μεστή γυναίκα συνεργασία νάχετε κι ούλα θα πάνε ντρέτα.

Τη συνταγή του γεροντή πάντα να τη θυμάστε, χρόνους πολλούς να ζήσετε, να μην παραπονάστε.

Πιέστε ρακί, παλιό κρασί νάνα και κοκκινέλι, στο σεξ να αποδίδετε σαν το μικιό κοπέλι.

Γροικάτε με κι' εμένα.

Και εις άλλα με υγεία, μετά τις διακοπές. Τερεζογιάννης του Χρήστο ο γυιός ο μεγάλος.

ελευθερόπολις

Τριμηνιαία έκδοση του Συλλόγου Αρμενιανών Χανίων «Ο ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗΣ» Εκδίδεται με τη συνεργασία του Δημοτικού Διαμερίσματος Αρμένων

ΚΩΔΙΚΟΣ 4125
Συντακτική Επιτροπή
 Βασσάλου Κική
 Κουρομιγελάκης Βασίλης
 Μπουρνάζος Χαράλαμπος
 Τερεζάκη Σοφία του Μιχαήλ
 Τσακιράκης Γιάννης
 Τσιτσιρίδου Ελένη
 Χαλβαδάκης Γεώργιος
Εκδότης-Διευθυντής
 Γιάννης Σ. Τσακιράκης
 Σουλίου 124, 17342 Αγ. Δημήτριος
 Τηλ. 210-99.16.613
 Fax: 210-99.57.582
 Email: Itsakir@otenet.gr
 ● ISSN 1109-3056

Από τη σύνταξη της «Ε»

Η «Ελευθερόπολις» θα ήθελε να επισημάνει στους συγχωριανούς μας και στους αναγνώστες μας ότι η κάλυψη των γεγονότων που σχετίζονται με το χωριό μας δεν γίνεται με συστηματικό τρόπο, πόγω έλλειψης μέσων. Αποτέλεσμα είναι, ιδιαίτερα από τα κοινωνικά γεγονότα (γάμοι, γεννήσεις, βαφτίσεις, θάνατοι, επιτυχίες κλπ) να καλύπτονται μόνο όσα πέφτουν στην αντίληψη μας και κατά καιρούς να συγκεντρώνομε τις διαμαρτυρίες συγχωριανών μας για τις ελλείψεις. Η «Ε» έχει ανοικτές τις στήλες της για όποιον συγχωριανό θέσει έγκαιρα στη διάθεσή της, κείμενο που αναφέρονται στα κοινωνικά γεγονότα της οικογένειάς του, καθώς και μια φωτογραφία. «Ε»

Οι οικονομικές προσφορές μπορούν να κατατίθενται στο τηλέφωνο 156/761034-33 της Εθνικής Τράπεζας ή να αποστέλλονται με ταχυδρομική επιστολή στη διεύθυνση: Τσακιράκης Γιάννης, Σουλίου 124, 173 42 Αγ. Δημήτριος και στη συνέχεια να ενημερώνετε την εφημερίδα στο τηλέφωνο 9916613, για να σας σταθεί η σχετική απόδειξη.

Η "Ε" θέλοντας να είναι συνεπής ως προς το χρόνο έκδοσή της, ενημερώνει τους αγαπητούς συνεργάτες της ότι η ύλη που θα δημοσιευθεί στο επόμενο φύλλο θα πρέπει να έχει φτάσει στην εφημερίδα μέχρι 25/8/2006.

ΕΝΥΔΡΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ - CRETA ACQUARIUM «Θαλασσόκοσμος»

ΤΗΝ ΠΡΩΤΟΓΝΩΡΗ εμπειρία ενός ταξιδιού στο μυστηριακό κόσμο της θάλασσας και των θαλάσσιων οργανισμών της Μεσογείου προσφέρει σε μικρούς και μεγάλους επισκέπτες το νέο στολίδι της Κρήτης, το ενυδρείο «Θαλασσόκοσμος», που εδώ και λίγους μήνες έχει ανοίξει τις πύλες του στην περιοχή Γούρνες Ηρακλείου.

Το Ενυδρείο καταλαμβάνει έκταση 5.000τμ περίπου και είναι τμήμα του ευρύτερου κτιριακού συγκροτήματος του Θαλασσόκοσμου (ΕΛ.ΚΕ.Θ.Ε. - Ελληνικού Κέντρου Θαλάσσιων Ερευνών Κρήτης), συνολικής έκτασης 60.000τμ που περιλαμβάνει το κεντρικό κτίριο έρευνας και διοίκησης και τις εγκαταστάσεις ιχθυοκαλλιέργειών AquaLabs.

Ο «Θαλασσόκοσμος» αναπτύσσεται στο παραλιακό τμήμα της πρώην Αμερικανικής Βάσης Γουρνών, 15 χλμ. από την πόλη του Ηρακλείου και πολύ κοντά στην πλέον τουριστική περιοχή της Κρήτης που εκτείνεται από τις Γούρνες Ηρακλείου, προς τη Χερσόνησο και τον Αγ. Νικόλαο.

Ο επισκέπτης που φτάνει στο ενυδρείο αντιλαμβάνει καταρχήν ένα μοντέρνο κτίριο που ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός του παραπέμπει σε πλοίο με στραμμένη την πλώρη του προς τον δυτικό ορίζοντα της θάλασσας. Μετά την είσοδό

του στον εκτεταμένο χώρο υποδοχής μπορεί να επιλέξει να περιηγηθεί στο χώρο των ενυδρείων-δεξαμενών, να απολαύσει φαγητό ή καφέ στο εστιατόριο ή το snack bar, να παρακολουθήσει προβολές ή εκδηλώσεις στην αίθουσα πολλαπλών χρήσεων.

Η περιήγηση υπολογίζεται ότι διαρκεί περίπου 1 ώρα αν ο επισκέπτης επιθυμεί να περιεργαστεί το σύνολο των οργανισμών και των εκθεμάτων. Τα μεγέθη του χώρου αυτού σχετίζονται με τη διαδρομή σε μια θαλάσσια σκηνογραφία μήκους 1 περίπου χιλιόμετρον, όπου εκτίθενται θαλάσσιοι οργανισμοί στις πολυάριθμες δεξαμενές του, συνολικής χωρητικότητας 1.600.000 λίτρων.

Μεγάλες δεξαμενές εναλλάσσονται με μικρότερες ανάλογα με τα φιλοξενούμενα είδη και τους βιοτόπους τους. Στις μικρότερες δεξαμενές αντιρρίζει κανείς συγκεκριμένα είδη και μικροοικουστήματα, τα οποία, ενώ είναι εντυπωσιακά και σημαντικά, θα παρέμεναν απαρατήρητα στις μεγαλύτερες δεξαμενές. Ειδική μέριμνα έχει ληφθεί, ώστε όλοι οι επισκέψιμοι χώροι του Ενυδρείου να είναι προσβάσιμοι από τα άτομα με ειδικές ανάγκες. Τουαλέτες υπάρχουν στο χώρο επίσκεψης, στην αρχή και μετά τη μέση της διαδρομής, καθώς επίσης και στο χώρο της καφετέριας.

Εντός του χώρου και δίπλα από κάθε δεξαμενή υπάρχουν τα ονόματα των θαλάσσιων οργανισμών που βλέπει ο επισκέπτης μαζί με τις φωτογραφίες τους. Σε διάφορα σημεία του ενυδρείου υπάρχουν υπολογιστές με οθόνες αφής που παρέχουν περισσότερες πληροφορίες για τα είδη των ενυδρείων. Σε πολλά σημεία του ενυδρείου προβάλλονται ολιγόλεπτες ταινίες με διάφορα θέματα και σημαντικά στοιχεία της ζωής συγκεκριμένων θαλάσσιων οργανισμών.

Κική Βασάλου
Φωτογραφίες Φώτη Σέρφα.

ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ΣΩΜΑΤΕΙΩΝ ΑΠΟΚΟΡΩΝΑ

Το Δ.Σ. της ομοσπονδίας σωματίων Αποκορώνων μετά την εκδήλωση στο κέντρο. Ο πρόεδρος κ. Γιώργος Γιακουμινάκης πλαισιωμένος από τους παρουσιαστές της εκδήλωσης κ. Γιάννη Τσουχλαράκη και κυρία Μαρία Σπαντιδάκη καθώς και με τα υπόλοιπα μέλη της ομοσπονδίας.

ΜΕΓΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ σημείωσε η εκδήλωση της Ομοσπονδίας Σωματίων Αποκορώνων στις 17 Μαΐου, στην Κρητική Εστία, με αφορμή την επέτειο της μάχης της Κρήτης.

Η εκδήλωση ήταν αφιερωμένη στη μάχη της Κρήτης μέσα από την λαϊκή ποίηση και το ριζίτικο τραγούδι στο νομό Χανίων, αλλά και γενικότερα σ' όλη την Κρήτη. Την παρουσίαση έκαναν με επιτυχία ο ερευνητής και λαογράφος κ. Γιάννης Τσουχλαράκης και η πρώην σταρ Ελλάς Μαρία Σπαντιδάκη από το Φρε, με εξιστόρηση των γεγονότων, απαγγελίες ποιημάτων - ταυτόχρονα με προβολή ολάντης της μάχης της Κρήτης και πολλές φορές με εναλλαγή Κρητικής μουσικής και χορού. Ριζίτικα απέδωσε η ομάδα ριζιτικού τραγουδιού «Ο ΑΙΓΑΓΡΟΣ».

Μετά την εκδήλωση ακολούθησε κρητικό κέρασμα. Ήταν μία αξιόλογη εκδήλωση με καλές κριτικές και πολλά συγχαρητήρια στο Δ.Σ. της ομοσπονδίας.

Τερεζάκης Γιάννης

Η ροδαρά μας

Ρόδα, διατσέντα, γιασεμιά, κρίνα και μενεξέδες,
μια ροδαρά αρμενιανή σας φέρν' απ' τσι μπαξέδες.

Μαντινάδες

Αγάπα με κι έχε και νου
να μη μάσε γνωρίσουν
κείνοι που μας ορίζουνε¹,
για θα μας ξεχωρίσουν.

Απ' αγαπά 'ναι γνωριστός
'που την πορπατηξιάν του,
εμπρός κι οπίσω ντου τηρά²
να ιδεί την πεθυμιά³ του.

Δε θέλω 'γω παράδεισο,
δε θέλω 'γω ν' αγιάσω,
μα θέλω το κορμάκι σου
να το σφιχταγκαλιάσω.

Διάλε την τρίχα που θέλε
να ξεψυχίσω 'μπρος σου,
όντεν⁴ επέρνονν κι έδειχνε
το καρτσοβάσταγό σου.

Εγροίκουνα⁵ τα κάλλη σου
κι ήρθα να τα ξαναϊξω,
και δε μον δούδ' ο νους μου
μπλιό⁶ να γκάψω⁷ να τ' αφήσω.

Είνιε⁸ κι ανθρώποι νιούς⁹ ριαλιού¹⁰,
είνιε κι οχτώ στο ριάλι,
κι είνιε και τσι ζυγιάζουνε
με το μαργαριτάρι.

(οι μαντινάδες και οι παροιμίες είναι από τη συλλογή του Αντων.
Γιανναράκη, Λειψία, 1876).

Βούιν¹⁹ εσύ, βούιν τσ'εγώ

Μια Χιωτοπούλα νιόπαντρη ανταμώνει στο
δρόμο κάποια φίλη της, νιόπαντρη
κι εκείνη. Και λέει η μια στην άλλη:
- Ωρα καλή σου, χωριανή. Με το συμπάθιο,
είντα 'σφαξες στο γάμο σου
- Βούιν.
- Το' εγώ βούιν.
- Ε, βούιν εσύ, βούιν τσ'εγώ.

Εμείς οι Λεμονιές

Η Χιώτισσα η Λεμονιά είχε πάει υπηρέτρια
σε κάποιο σπίτι.
- Λεμονιά, της λέει η κυρία της. Μάθε να
μιλάς στον πληθυντικό. Ελα πάρε τώρα τον
καφέ και πήγαινε τον στον κύριό σου, μέσα στο
γραφείο. Κοίταξε όμως να χτυπήσεις την πόρτα
πριν μπεις μέσα.
Παίρνει η καλή σου τον καφέ και πάει στο

Παροιμίες

- Κούρεψε τ' αβγό και πάρε το μαλλίν του.
- Μια καλή φαγοπιτοτούρα¹¹ πέντε μέρες είναι ντούρα.
- Τα δόσια¹² τον Χριστόν παραδώσαν.
- Το μήνα που δεν έχει ρω, βάνε στο κρασί νερό.

Αινίγματα

Μια σιδερομούνα μάνα σιδερόπουτσο γυρεύει.
(ιριζγκ ιρκ ριδοριζγκ)

Ο γαμπρός το βάζει κι η νύφη φωνάζει
(ριδοριζγκ ιρκ ιριζγκ)

Σπέρνω, δε θερίζω, αλωνίζω, δεν λυχνώ,
καλλιιά 'χω τ' άγερα
παρά τον καρπό. (ικρηπίκη)

Αλμυρό κι ανάλατο στη φούντα κρεμασμένο.
(ιρηφζδ)

Καθαρογλωσσίδι

Κουλουκουντριζέ¹³ ο κουζουλός¹⁴,
κουρκουτανεύγει¹⁵ ο κουρκουζάνης¹⁶
κουργουζανεύγει, κουρκουζανεύγει,
κουρκουζανεύγει κουρκουζανεύγει ο
κουρκουζάνης.

Αιβολές (χιώτικες)

γραφείο.
- Τακ, τακ, τακ, χτυπά την πόρτα.
- Ποιός είναι; ρωτά από μέσα ο κύριος
Κι εκείνη απαντά στον πληθυντικό:
- Εμείς οι Λεμονιές.
(Από το βιβλίο του Γ. Ι. Κρόκου
«Είντα γίνεται στη Χιό»).

Της Ροδαράς τούτης τα ρόδα τα κορφολογά 'πο τα περβόλια Ο ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Γλωσσάρι

- οριζώ = εξουσιάζω («στους περαζομένους καιρούς που οι Έλληνες οριζα κι όπου δεν είχε η πίστη τους θεμέλιο μηδέ ριζα». Ερωτόκριτος).
- τηρώ = βλέπω, παρατηρώ.
- πεθυμιά, πεθύμιο = επιθυμία («και στέκου κι ανιμένουσι με πεθυμιά μεγάλη πόττε θα δώση θέλημα του ρήγα το κεφάλι». Ερωτόκριτος).

Αόγον χάριν Ερωτικός λόγος

Στον κάμπο του αποχωρισμού να ξαναθίζουν
/κρίνα
μέρες ν'ανοίγουνται ώριμες οι αγκάλες
/τ'ουρανού
να φέγγουν στο αντιλάρισμα¹⁷ τα μάτια
/μόνο εκείνα
αγνή η ψυχή να γράφεται σαν το τραγούδι
/αυλού.

[.....]
Με του ματιού τ'αλάφιασμα¹⁸, με του κορμιού
/το ρόδισμα
ξυπνούν και κατεβαίνουν σμάρι περιστέρια
με περιπλέκει χαμηλό το κυκλωτό
/φτερούγισμα
ανθρώπινο άγγιγμα στον κόρφο μου
/τ'αστέρια.

Γ. Σεφέρης

Γιώργος
Σεφέρης,
1900-1971

- 4 όντεν = όταν («οσάν όντε ψυχομαχεί εκτύπαν η καρδιά της/ και με το κλάμη σιγανή ήταν η εμιλιά της». Ερωτόκριτος).
- 5 γροικώ = ακούω («η γνώση του δεν του βοηθά, η όρεξη τον ενίκα, μπλιό δε γνωρίζει το καλό μηδέ πρεπόν εγροίκα». Ερωτόκριτος).
- 6 μπλιό, πιο = πιά, πλέον.
- 7 γκάβω = φεύγω, αναχωρώ.
- 8 είνιε = είναι
- 9 νιούς = ενός
- 10 ριάλι = ευτελές νόμισμα («τον πήρε ο διάβολος δίχως να 'χει μισό ριάλι στην τσέπη». Φ.Κόντογλου).
- 11 φαγοπιτοτούρα = φαγοπότι, τσιμπούσι.
- 12 δόσια, δοσούσια = δώρα
- 13 κουλουκουντριζέω = κατακραυλώ
- 14 κουζουλός = τρελός
- 15 κουρκουζανεύγω = φοβόμαι
- 16 κουρκουζάνης = φοβιτσιάρης
- 17 αντιλάρισμα = αντανάλαση, μικρή λάμψη, την ωραία αυτή λέξη ο Σεφέρης την δανειζεται από τον Ερωτόκριτο, του οποίου πήρξε μεγάλος εραστής, μελετητής, μαθητής και θαυμαστής («δίχως φωτιά ήταν εδεκεί φοβόντας μην περάση κανείς και δη αντιλάρισμα και το κακό λογιόση»).
- 18 αλάφιασμα = ξάφνιασμα
- 19 βούιν = βόδι

Το γραμματσάκι του γέρω

Ο γερώ Χαράλαμπος στην Εφορία

Ελαβα από καιρό συντέκνοι μου αναγνώστες επιστολή από τον έφορο μου -απαραίτητος εγίνηκε κι αυτός την σήμερον ημέρα, σαν τον γιατρό και τον παπά- που με κάλιε να πάω να τον επισκεφτώ στο φορολογικό του κατάστημα. Και κατάλαβα εγώ, όσο κι αν είμαι ολιγογράμματος, πως τέθιοιες κάλεσε, μήδε για γάμους είναι μηδέ για πανηγύρια και κεράσματα, μ'ανέ μπορείς κάμε κι αλλιώς.

Επίγα, το λοιπόν, στο δημόσιο κατάστημα «ΑΩ Οικονομική Εφορία» έγραφε στην πόρτα, κι ο Θεός να σε φυλάει από τέθιοιες πόρτες. Ανθρωποι ξεγλωσσοισμένοι εμπαιάνανε και σα τζι δαρμένους βγαίνανε. Ρώτηξα :

- Ποιός ο λόγος τέθιοιες βιασύνης και σύγχυσης; Επιστράτευση κηρύχτηκε γη πυρκαγιά 'πιασε; Μ'απάντηση δεν έλαβα. Ξαναρώτησα, ένα που τον είχανε κλεισμένο σ'ένα κουτί πού'γραφε ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ και φαινότανε ο μισός άνθρωπος σαν τον Ούρτζο, την ασώματο κεφαλή του θαυματοποιού του παλιού πανηγυριού, του Προφήτη Ηλία, του χωριού μου.

Είντα 'ναι ο σκοτωμός, του λέω κι η βιασύνη ετούτη; Μα μούπε να πω είντα γυρεύω σύντομα, γιατί τού'πεσε πολλή δουλειά και να μην τονε χασομερώ.

- Ποιά δουλειά, είπα μέσα μου, έχεις κακορίμπαλε 1 στο κλουβί που σε κλείσανε, στο θεριστό, στο ποτιστό, σ'αλώνισμα γή στο τρύγος θα πάεις; Ας είναι, είπα του :

- Τον έφορο θέλω.
- Δε δέχεται ο κύριος έφορος, τέθιοιαν ώρα έχει συμβουλία, μ'αποκρίθηκε.
- Μού'γραψε, του λέω, πως με θέλει και του δείξα το μπλιέτο.

- Να πάεις σ'απάνω πάτωμα, φόροι εισοδήματος, γραφείο τάδε, τον τάδε κύριο να γυρέψεις.

Κεκαβαλίεψα την αλεβέτα κι εβγήκα στον οντά. Αλλή βαβουρασιά 2 κι ανάγκαση 3 πάλι εδώ. Ρώτησα, όπως μ'είχανε ορμηνέψει, και μου δείξανε την πόρτα ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ. Χτυπώ, μπαίνω, χαιρετώ, χαιρετά με κι ο κύριος του εισοδήματος μου, δείχνω του το χαρτί.

- Φόρο εισοδήματος, μου λέει, χρωστείς.
- Τίνος εισοδήματος; του κάνω
- Του σπιθιού σου, μου λέει. Σπίτι, μεγάλο μάλιστα δεν έχεις;

- Εχω, λέω, το πατρογονικό που κάθομαι.
- Ευτό 'ναι, μου λέει. Έχεις εισόδημα «τεκμαρόν». Και μου κατέβασε ούλους τσι νόμους και τσι παρανόμους -διατάγματα τσι φορολογίας εισοδήματος. Κλίμακες, λέει, φόρου ανεβοκατέβαινε κι άρθρα, χωρίς τα ουσιαστικά του εισοδήματος,

μου διάβαζε. Στο τέλος με ρωτά :

- Αυτοκίνητο έχεις;
- Γάιδαρο, του λέω μετά συγχωρήσεως, έχω στο χωριό. Και πήγε ν'αγριέψει, δε λένε βέβαια σε δημόσιο κατάστημα, τέθιοιες κουβέντες του χωραφιού και τ'αχουριού. Με ρώτηξε ύστερα αν έχω άλλα «τεκμήρια» να του δηλώσω. Και μου διάβασε πάλι από το βιβλίο τω Νόμω, ποια είν'αυτά :

- Δούλες, αναψυχής σκάφη, ιστιοφόρα...
- Μια σκάφη του ζυμωτού, έχω στο χωριό, του λέω. Κι είπα πως θα μου γιουρουντίζε 3α μα γέλασε με το χωρατό κι εγλύκανε τ'αχειλί του. Εγλύκανε και μένα η ψυχή μου και διάκοψε την ανάκριση για να φουμάρομε. Είπα του, τότες, το σφίξιμό μου, πώς δεν έχω πού να βρω να πλερώσω τα χρέη. Και μούπε πως θα μου τα κατεβάσει.

- Είντα θα μου κατεβάσεις μωρέ; του κάνω.
- Παρντόν, κύριε, μου λέει. Βάρη δεν έχεις;
- Είντα βάρη;
- Γυναίκα;
- Εχω γυναίκα.
- Αυτό 'ναι βάρος σου, μου λέει. Να την αφαιρέσεις.

- Αφερίμ 4, μετά χαράς, του λέω. Μα έλα να τση το πεις εσύ, πώς μού'ναι βάρος και χρειάζεται κι αφαίρεση.

- Δε χρειάζεται να τση το πεις. Γράφε : Πρόσωπα που συνοικούν με τον φορολογούμενον και τον βαραινουν. Τέκνα, λέγε.

- Τέκνα ένα, σερνικό, είκοσι χρονώ, τον Κωστή μου.

- Ευτό δεν είναι βάρος. Σβήσε. Σύζυγον.
- Σύζυγον Κλεάνθη, ετών... χμ...
- Δεν έχει ετών στσι γυναίκες. Καλά γλυτώσαμε και μ'αυτό το χάρο των ετών τση γυναίκα.
- Άλλο; Αγαμες θυγατέρες;

- Μια, την Αρετή, μα την επάντρεψα και με μάρησε ο γαμπρός με την προίκα και σεις με τσι φόρους επί τσι προίκας.

- Δεν ενδιαφέρει αυτό το εισόδημα. Αρμόδια άλλη πόρτα ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΙΚΩΝ-ΔΩΡΕΩΝ να ρωτήξεις.

- Να μου λείποννε, του λέω, τέθιοιες επισκέψεις κι ερωτήσεις.

- Αγαμες αδελφές έχεις;
- Δεν έχω, του λέω. Μα να σε ξεμιστεύγει ο Θεός, τελειωνε, να σου υπογράψω την καταδίκη μου και να πάω να πουλήσω τον γάιδαρο μου, το «τεκμήριο» -ανέ βρω αγοραστή- γιατί δεν είναι τση μόδας σήμερα οι τετράποδοι γαϊδάροι- να σε ξεπλερώσω, να ησυχάσω. Και να μην ξαναπατήσω τα πόδια μου στο μαγαζί σου.

Κι υπόγραφα κι έφυγα κι εγώ, σα τζ'άλλους δαρμένους. Και σε ποιό να πω τον πόνο μου; Στο ... βάρος μου, αφού θα βγάλουμε τα μάθια μας; γή στο γαμπρό μου, που θα με κνηγά κι

ευτός, ως ακούσει για εφορίες, πώς τ'άνοιξα δουλειές;

Ε'αυτό σας τα γράφω συντέκνοι μου αναγνώστες, να ξεθολώσει ο νους μου και να ξεσκάσω. Άλλοιώς :

Ετσα μου δούδει ο διάλογος να κάμω ένα γύρο και να βρεθώ σ'ένα λεφτό στον βαρελιού τον πύρο 5.

Χαιρετώ σας και αγαπώ σας
Ο ΓΕΡΩ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ

(πρώτη δημοσίευση «Οικονομικός Ταχυδρόμος», 9-6-1983, σελ.46).

ΓΛΩΣΣΑΡΙ

1. κακορίμπαλος, κακορίματος, κακομάζαλος, κακομοίρης = φουκαράς, κακορίζκος.
2. βαβουρασιά = βαβούρα, οχλοβοή
3. ανάγκαση = ταραχή, αναστάτωση
- 3α. γιουρουντό = εφορμό, επιτίθεμα
4. αφερίμ (τουρκ. aferim) = μπράβο, ο Θεός να δώσει.
5. πύρος (ιταλ. piro) = ξύλινο πώμα βαρελιού, που υποκαθιστά την κάνουλα.

Ζωγραφικό έργο της Ολυμπίας Βεζυρέα-Μαντωνανάκη, 2006.

Ένα συνονθύλευμα Ιστορίας και Μυθοπλασίας Η επανέκδοση της αποκαλούμενης «Ιστορία των Επανάστασεων της Κρήτης»

Του Χαράλαμπου Μουρνάζου («Χανιώτικα Νέα», 18 Ιουνίου 2005)

«Απλούν συμπίλημα ανάξιον λόγου»(1), είχε χαρακτηρίσει ο μακαρίτης Ν. Τομαδάκης ένα συνονθύλευμα, το οποίο επανέρχεται πάλι στις προσθήκες των βιβλιοπωλείων, ως «ακριβής ψηφιακή εκτύπωση της έκδοσης 1893», και με τον ίδιο βαρύγδουπο και ψευδεπίγραφο τίτλο: «Ζαμπελίου και Κριτοβουλίδου, Ιστορία των Επανάστασεων της Κρήτης. Συμπληρωθείσα υπό Ιωάννου Δ. Κονδυλάκη». Ελεύθερη Σκέψις, Αθήνα 2004.

Το «πόνημα» όμως αυτό δεν είναι, δυστυχώς, «απλούν συμπίλημα», κατά τον απαξιωτικό χαρακτηρισμό του Τομαδάκη, ούτε «απλή συρραφή του Ι. Κονδυλάκη», κατά το προλογικό σημείωμα της έκδοσης του 1971, που σπεύδει όμως να συμπληρώσει ότι έγινε δια να υπάρχει ολοκληρωμένη Ιστορία της Κρήτης!(2) Στην πραγματικότητα πρόκειται για κάτι χειρότερο και περισσότερο «ημαρτημένο», όπως θα δούμε πιο κάτω.

ΣΥΝΥΦΑΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΣ

Στο προκείμενο, λοιπόν, βιβλίο συρράπτονται, άγαρμπα, μάλιστα, -αφού όμως έχουν πρώτα αποκεφαλιστεί, ακρωτηριαστεί και παραμορφωθεί- και παρουσιάζονται ως «Ιστορία των επαναστάσεων της Κρήτης», τέσσερα εντελώς ανομοιογενή έργα:

Α) Τα «Ιστορικά Σκηνογραφήματα...», του Σπ. Ζαμπελίου.

Β) «Οι Κρητικοί Γάμοι...», του ίδιου συγγραφέα.

Γ) «Η Κρήτη υπό τους Τούρκους», χωρίς αναφορά συγγραφέα.

Δ) Τα «Απομνημονεύματα...», του Κ. Κριτοβουλίδη.

Ας τα δούμε αυτά πιο αναλυτικά:

Α, Β) Τα «Ιστορικά Σκηνογραφήματα...»(3) (κεφ. Β-Ζ, σελ. 25-213), όπως και «Οι Κρητικοί Γάμοι...»(4) (κεφ. Η-ΙΑ', σελ. 214-271), είναι ιστορικές μυθιστορίες, που καθώς έγραφε, από τα 1896 ήδη, ο Κωστής Παλαμάς, «απορρίπτονται εξίσου δυσπίστως και από την Ιστορία και από και από την ποίηση»(5).

Και είναι, φυσικά, ανεπίτρεπτο να προσφέρονται, σε επαναλαμβανόμενες μάλιστα εκδόσεις (1893, 1897, 1901, 1908, 1971, 2004) μυθιστορήματα ως Ιστορία, αλλά και να συγχωνεύονται με έργα αμιγώς ιστορικά, εγνωσμένης αντικειμενικότητας

και αξίας, όπως είναι τα «Απομνημονεύματα» του Κριτοβουλίδη.

Γ) «Η Κρήτη υπό τους Τούρκους» (κεφ. ΙΒ', σελ. 272-290), αποτελεί την Τρίτη συνιστώσα αυτής της «Ιστορίας...»

Πρόκειται για ένα εμβόλιμο μεταξύ των «Κρητικών Γάμων» και των «Απομνημονευμάτων» δεκαοκτασέλιδο, γραμμένο -προφανώς- από τον Κονδυλάκη.

Στο κείμενο αυτό συνοψίζονται, κατά τρόπο ικανοποιητικό για τα δεδομένα του 1893, τα γεγονότα στο Νησί, από την πτώση του Χάνδακα (1669) και την πλήρη κατάληψη της Κρήτης από τους Οθωμανούς, ως την επανάσταση του 1821.

Δ) Τα «Απομνημονεύματα...», του Κ. Κριτοβουλίδη(6) (κεφ. ΙΓ_ΚΕ & Παράρτημα, σελ. 291-834), αποτελούν το δεύτερο και μεγαλύτερο μέρος, τα δυο τρίτα του βιβλίου, 543 σελίδες.

Θα σταθούμε λίγο περισσότερο σε αυτό το μέρος, όχι μόνο για την έκτασή του, αλλά, κυρίως, για την:

· Αξία των «Απομνημονευμάτων» και τη σημασία τους για την κρητική ιστοριογραφία.

· Την επικρατούσα άποψη πως η «Ιστορία...» αυτή είναι «Απομνημονεύματα» του Κριτοβουλίδη.

· Την κακοποίηση που γίνεται στα «Απομνημονεύματα» από την «Ιστορία των Επανάστασεων...».

ΟΙ «ΚΑΘΑΡΕΣ ΠΗΓΕΣ» ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η αξία των «Απομνημονευμάτων» αναγνωρίζεται και επαινείται από την προδημοσίευση κιόλας

αποσπασμάτων τους, 1858, στην «Πανδώρα», το εγκυρότερο επιστημονικό-φιλολογικό περιοδικό της εποχής, που εκδίδει μια λαμπρή πλειάδα κορυφαίων λογίων (Κ. Παπαρηγόπουλος, Αλ. Ραγκαβής, Νικ. Δραγούμης κ.α.), από τις σελίδες του οποίου παρελαύνουν οι διαπρεπέστεροι τότε συγγραφείς. Το περιοδικό αφιερώνει τρεις σελίδες του, διακοσμώντας τις μάλιστα με δυο θαυμάσιες γραβούρες του Ι. Γ. Πλατύ («Κρήτη» και «Χανιά»). Και ο Νικόλαος Δραγούμης, ο σπουδαίος αυτός μαιτρ της τέχνης του απομνημονεύματος, προλογίζοντας την προδημοσίευση, γράφει μεταξύ άλλων:

«(...)Ευτυχίσαντες ν' αναγνώσωμεν τα πρώτα δεκαπέντε φυλλάδια αυτού βεβαιούμεν ότι δια της συγγραφής ταύτης την οποίαν χαρακτηρίζει η αφέλεια της φράσεως και η περί την έκθεσιν ακρίβεια, του ιστοριογράφου μετασχόντος εξ αρχής του πολέμου της Κρήτης και καταγράψαντος τα κατ' αυτήν συμβάντα, εις τα πλείστα των οποίων ήτον αυτόπτης, δια της συγγραφής λέγομεν, ταύτης, νέοι όχι ολίγοι αδάμαντες προσιθίνονται εις τον λαμπρόν στέφανον της τιμής, τον οποίον απένειμε τότε μετά θαυμασμού η Ευρώπη εις την υπέρ ελευθερίας αγωνιζόμενη Ελλάδα (...)»(7).

Ο Βασίλειος Ψιλάκης, ο πλέον ειδικός και ο πλέον έγκυρος Κρητικός ιστορικός, που χρησιμοποιεί τα «Απομνημονεύματα» ως πηγή της Ιστορίας του, τα χαρακτηρίζει ως τις «Καθαρές Πηγές» της Κρητικής Ιστορίας(8).

Ένδειξη, επιπλέον, της εγκυρότητας του έργου και της υπολήψεως, της οποίας χαιρεί είναι ότι τα «Απομνημονεύματα» μεταφράζονται, το 1864, στα αγγλικά και κυκλοφορούν στο Λονδίνο, την πρωτεύουσα αυτή των διαβουλεύσεων για το Κρητικό Ζήτημα, σε κρίσιμη μάλιστα στιγμή του κρητικού αγώνα: όταν τα «Κρητικά» προκαλούν τη συμπάθεια της φιλελεύθερης αγγλικής κοινής, γνώμης, την οποία τόσο πολύ υπολογίζει η βρετανική κυβέρνηση.

«Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗ ΞΑΝΑΤΥΠΩΘΗΚΕ ΚΑΙ ΠΟΥΛΙΕΤΑΙ ΣΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ»

Ο τίτλος αυτός είναι από άρθρο που δημοσιεύτηκε στα «Χανιώτικα Νέα» (14/2/2005, σελ. 22), απ' όπου μεταφέρω την πρώτη υπογραμμισμένη παράγραφο:

«Ένας καλός φίλος που 'χει διαβασμένη την ιστορία του Κριτοβουλίδη, μου την είχε πολύ παινεμένη για τη σοβαρότητα και την αντικειμενικότητά της, κι ένας άλλος με πληροφόρησε πριν τα Χριστούγεννα ότι ξανατυπώθηκε και πουλιέται στα βιβλιοπωλεία...».

Ο αρθρογράφος -καλοπροαίρετα αναμφιβόλως- συνιστά το βιβλίο, ως εγχειρίδιο ιστορικής παιδείας, σε φοιτητή «που σπουδάζει Ιστορία». Το βιβλίο, προσθέτει σε παρένθεση ο ίδιος, «μισό είναι του Ζαμπέλιου και τ' άλλο μισό του Κριτοβουλίδη». Ας σημειωθεί πως η εντύπωση πως το βιβλίο αυτό είναι η «Ιστορία του Κριτοβουλίδη» είναι γενικότερη και δεν αφορά δυο-τρεις μόνο φιλόστοιχους αναγνώστες.

Τι όμως από αυτό το βιβλίο είναι Ιστορία, και ποια κακοποίηση παθαίνουν από τούτη τη συγχώνευση η Ιστορία αλλά και ο Κριτοβουλίδης, θα τα δούμε αμέσως πιο κάτω.

Η ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΚΡΙΤΟΒΟΥΛΙΔΗ

Η προκρούστια κλίση του Κονδυλάκη (γιατί από αυτόν ξεκινά το κακό, και θα πούμε αργότερα γιατί), αποκεφάλισε, ακρωτηρίασε, αφαίρεσε μέρη, αλλά και πρόσθεσε -χωρίς να το δηλώσει μάλιστα- ξένα και αλλότρια στοιχεία στο ωραίο σώμα των «Απομνημονευμάτων».

Αλλά και λάθη αρκετά σημειώνονται και κατά τη μεταφορά της όποιος ύλης που απόμεινε από το κείμενο του Κριτοβουλίδη, σ' αυτό το «μικτό» αλλά καθόλου «νόμιμο» βιβλίο της έκδοσης του 1893 και των επαναλαμβανόμενων έκτοτε και ως σήμερα ανατυπώσεών του. Συγκεκριμένα:

ΣΟΒΑΡΕΣ ΠΑΡΑΛΕΙΨΕΙΣ

(Τα παραδείγματα που ακολουθούν αποτελούν μέρος μόνον από το πλήθος των αυθαίρετων περικοπών, προσθηκών και αβλεσιών).

• Αποκεφαλισμός

Τα «Απομνημονεύματα» αποκεφαλίζονται πρώτα, καθώς παραλείπονται οι πρώτες 21 σελίδες (α'-κα') όπου περιλαμβάνονταν:

-Η σελίδα τίτλου

-Οι αφιερώσεις

-Το μεστό περιεχόμενο δεκατρισελίδο, «Προοίμιον», δηλωτικό ήθους, ύφους, σεμνότητας και νηφάλιας σοφίας του Κριτοβουλίδη.

• Αφαίρεση

Αφαιρείται ολόκληρο τι «Κεφάλαιον ΙΓ'. Περί των Επαρχιών και των χωριών της Κρήτης», το οποίο επεκτεινόταν σε 25 πυκνοτυπωμένες σελίδες (552-577), με τα μοναδικής αξίας στοιχεία -γεωγραφικά, δημογραφικά, ιστορικά κτλ.- που περιελάμβανε. Καρπός επίμοχθης, επιτόπιας σε συνθήκες πολέμου, έρευνας του Κριτοβουλίδη, η ευσυνειδησία και υπευθυνότητα του οποίου φαίνεται και από την υποσημείωση στον πίνακα με τα περιεχόμενα του οικείου κεφαλαίου ΙΓ', που και αυτή βέβαια ακολούθησε την τύχη του κεφαλαίου (σελ. 601, υποσημ. α).

Στις υποσημειώσεις του ίδιου κεφαλαίου υπήρχε και υποσημείωση με τη μαρτυρία Κριτοβουλίδη, για την προσφορά του χωριού Αρμένιο

Αποκορώνου κατά την Επανάσταση του 1821, για την οποία η εκεί «συνεγκροτηθείσα συνέλευσις των Κρητών» τον Μάιον του 1822, τιμής ένεκεν «εψηφισε να φέρει εις το εξής το χωρίον τούτο, το οποίο εσχημάτιζε κωμόπολιν, την κλήσιν «Ελευθερόπολις»...» (σελ. 588, υποσημ. α).

• Άλλες αφαιρέσεις, παραλείψεις και προσαφαιρέσεις

«Περί του χαρακτήρος του Κρητικού λαού». Παραλείπονται, επίσης, και οι σελίδες 433-440, μαζί - φυσικά - με τις εκτενείς υποσημειώσεις τους.

Πρόκειται για το περιεχόμενο του τίτλου «Ηθη Κρητών», ο οποίος αναγράφεται από τον Κριτοβουλίδη στον αναλυτικό πίνακα περιεχομένων του Γ' Κεφαλαίου των «Απομνημονευμάτων». Τον πίνακα αυτό ο συγγραφέας τοποθετεί στο τέλος του βιβλίου (σελ. 595-601), απ' όπου η έκδοση του 1893 τον μεταφέρει, εντελώς μηχανικά, στην αρχή τώρα του κεφαλαίου (αριθμημένο λάθος «ΚΓ» σελ. 707 εκδ. 1893), στο οποίο όμως δεν περιλαμβάνεται, όπως είπαμε και το περιεχόμενό του.

Αμπαδιώτες και λοιποί Τουρκοκρητικοί ο χαρακτήρας και τα χαρακτηριστικά των.

Ο Κριτοβουλίδης κάνει εκτενή αναφορά στο χαρακτήρα και τα χαρακτηριστικά των Τουρκοκρητικών, ιδία των Αμπαδιωτών, κυρίως στις σελίδες 29-30, καθώς και σε υποσημείωση στη σελίδα 565.

«Η Ιστορία των Επανάστασεων της Κρήτης...», όμως, όχι μόνο αφαιρέσε τη μισή σελίδα 29, καθώς και τη σχετική υποσημείωση στη σελίδα 565, αλλά και πρόσθεσε αυθαίρετα και χωρίς καμία σχετική αναφορά, υποσημείωση τον Κονδυλάκη «Περί των Αμπαδιωτών» (σελ. 314 «Ιστορία»), αμφιβόλου μάλιστα επιστημονικής αξίας.

• Πρόσθετον, Ακρωτήρι, Μιραμπέλον κτλ.

Παραλείπονται ή περικόπτονται, επιπλέον, πλείστες υποσημειώσεις του Κριτοβουλίδη, οι περισσότερες των οποίων περιείχαν σημαντικά ιστορικά, τοπογραφικά κ.ά. στοιχεία. Λόγου χάριν:

-Σελ. 17 υποσημ. α: «Το χωρίον Πρόσθετον κείται εις την αρχήν της οδοῦ, ὅθεν ἀνέγονται πρὸς Κράπην, ἀνήκον εἰς τὴν ἐπαρχίαν Αποκορώνου· ἐν αὐτῷ ἴστατο ὁ οὐχρώτατος πύργος ὡς ἰσχυρὸς προμαχῶν, τὸν ὁποῖον κατέστρεψαν οἱ Σφακιανοί, ἅμα ἀνεχώρησαν οἱ πολιορκηθέντες. Ὁ κύριος τὸν Πύργου Ὀθωμανὸς Αλιδάκης καλούμενος, ἦτον ἐκ τῶν ευπόρων τῆς Κρήτης εἰς κτήματα καὶ εἰς ποιμνία μάλλον, με τὸν ὁποῖον εἶχον πάντοτε ἐπιβλαβεῖς ἐρίδας οἱ ορειβῖοι Σφακιανοί, καὶ προ πάντων οἱ γείτονες Σκνυφῶται».

-Σελ. 28, υποσημ. α: «Τὸ Ακρωτήριον, κείμενον πρὸς ἀνατολὰς τὸν φρουρίου Κυδωνίας, εἶναι ὁ νῦν λεγόμενος Μελέγας, τὸ πάλαι ἴσως Κύαμον. Καὶ ἀποτελεῖ τμήμα τῆς ἐπαρχίας Κυδωνίας, περιεχὼν δεκαοχτὼ ἀκμάζοντα χωρία, καὶ δυο μεγαλοπρεπεῖς μονὰς, τὴν τῆς Ἁγίας Τριάδος καὶ Γουμβερνέτου».

-Σελ. 557, υποσημ. β: Χαλέπα, Κορακίες... Η υποσημείωση αυτή αναφέρεται στα 20 χωριά:

«Χαλέπα, Κορακίες, Πιθάρι, Αρώνι, Γκαλαγκάδες, Στέρνες, Καθιανά, Μουζουράς, Χορδάκι, Ρηζόκλωπον, Καλόρουμα, Χωραφάκια, Κουνουπιδιανά, Καμπανός, Αγρουλιδές, Βόθονας, Πλακούρες, Ξηρολιές, Αγία Τριάς και Γουμβερνέτον». Τα χωριά αυτά απαριθμεί ο Κριτοβουλίδης, μεταξύ των άλλων που συγκροτούν την επαρχία Κυδωνίας στο ΙΓ' Κεφάλαιο, κομμένο και αυτό, όπως είπαμε και πριν.

Η υποσημείωση, λοιπόν, της β της σελ. 557 έχει ως εξής:

β) Τα τελευταία 20 χωριά αποτελούσι το τμήμα του Ακρωτηρίου, το οποίον επί της επανάστασεως απετέλει ιδίαν επαρχίαν. Εἰς τα χωρία δε ταῦτα Τούρκοι σχεδόν δεν υπάρχουν, ἐκτός μόνον εἰς Χαλέπαν, καὶ ὀλίγοι τινὲς σποράδην εἰς τινὰ χωρία. Το μέρος τούτο υπέστη ἐπὶ τῆς επανάστασεως πολλήν καταστροφὴν.

-Σελ. 150, υποσημ. α: Μιραμπέλον. «Μόνον ἡ ὑπὸ ξένον ὄνομα Μιραμπέλον καλούμενη τερπὴν αὐτῆς ἐπαρχίας, εἰς ἣν περιλαμβάνεται ἐκκλησιαστικῶς καὶ ἡ τοῦ Λασιτίου, δεν ἐτήρησεν ὀνομασίαν τῶν ἐν αὐτῇ ἀρχαίων πόλεων ἢ πολιτειῶν, ὡς διετήρησαν τοιαύτας ἐκκλησιαστικῶς αἱ λοιπαὶ τῆς Κρήτης ἐπαρχίαι (...)

Παραλείπονται ἀκόμη οἱ εκτενὲς υποσημειώσεις τοῦ Κριτοβουλίδη τῶν σελίδων 433-435, 436-437, ἀλλὰ καὶ οἱ πολὺ συντομότερες, ὡς αὐτῆς τῆς σελίδας 295, ἐνῶ ἄλλες που διασώζονται μεταφέρονται με λάθη, ἐλλείψεις καὶ προσθήκες, ὅπως φερ' εἰπεῖν:

-Σελ. 307 έκδοσης 1893 (σελ. 21 εκδ. 1859): Παραλείπονται οἱ φράσεις τοῦ «Κυρίου ἡμῶν», «Καταλιπόντες τὰς οἰκίας τῶν, ὡς οἱ ἐν τῇ Κυδωνία, μεστὰς ἀγαθῶν».

-Σελ. 287, υποσημ. α, Η φράση «ἴδιον απο-

οι παλαικές μας φωτογραφίες

Η Ελένη Θεοφ. Γιαπιτζάκη, νέα και ωραία, πριν από το γάμο της με τον Αντώνη Χαιρετάκη.

Ο Γιώργης Χαλβαδάκης ή Ρήγας στρατιώτης. Παιδιά του Ρήγα είναι η Μαρίκα Χαλβαδάκη-Χατζηκυριάκου και η Αιμιλία Χαλβαδάκη-Παπαδάκη. Εγγόνια του από τη Μαρίκα είναι η Καίτη και ο Κώστας και από την Αιμιλία ο Βασίλης και η Ελένη

Συνεχίζουμε να δημοσιεύουμε τις παλαικές φωτογραφίες που κατά καιρούς μας έχουν αποστείλει οι αναγνώστες μας, συγχωριανοί και φίλοι. Πιστεύοντας πως η διατήρηση της ιστορικής μνήμης και της ιστορίας ενός τόπου είναι καθήκον μας θα συνεχίσουμε να δημοσιεύουμε τις εικόνες από τα πρόσωπα που πρωταγωνίστησαν στην ιστορία του χωριού μας.

Ευχαριστούμε όλους τους αναγνώστες της εφημερίδας μας που ευγενικά και ανιδιοτελώς συμβάλλουν σε αυτή την προσπάθεια. .

Δημοσιεύουμε τρεις φωτογραφίες που μας έστειλε η Μαρία Μέρμηγκα, το γένος Γρηγοράκη, ιδιαίτερης ιστορικής αξίας από μια οικογένεια που κανένα μέλος της δεν ζει πλέον στους Αρμένους.

Εικονίζονται από αριστερά η Αναστασία Γρηγοράκη του Δημητρίου, η Καλλιόπη Γρηγοράκη του Ζαχαρία, η Μαρία Γρηγοράκη το γένος Μαράκη, σύζυγος του Ιωάννη, ο σύζυγος της Ιωάννης Γρηγοράκης, στα πόδια του η Μαρία Γρηγοράκη - κόρη του Δημήτρη και της Αναστασίας Γρηγοράκη, σήμερα Μαρία Μέρμηγκα - και η Αριάδνη Γρηγοράκη του Δημητρίου. Η λήψη της φωτογραφίας έγινε στο Γαβαλοχώρι τις Απόκριες, διακρίνεται η μεταμφίεση τριών εικονιζόμενων, πιθανότατα το 1935.

Εικονίζονται από αριστερά ο Ιωάννης Αντωνίου Γρηγοράκης και ο Βασίλης Φραντζεσκάκης από το Γαβαλοχώρι σήμερα περίπου 80 χρονών.

Εικονίζονται από αριστερά η Αναστασία Γρηγοράκη του Δημητρίου, ο Ιωάννης Γρηγοράκης του Αντωνίου και η Αριάδνη Γρηγοράκη του Δημητρίου. Η λήψη έχει γίνει στο Βασιλικό Κήπο - τώρα Εθνικό Κήπο - περίπου το 1925.

ΑΡΜΕΝΟΙ, Μάιος 1941

ΕΝΑ ΔΥΣΣΥΡΕΤΟ ΒΙΒΛΙΟ του αεροπόρου Ιωάννου Γ. Τριβιζά, «Μέση Ανατολή, Αιθρία και καταγίδες», Αθήναι 1949, σελίδες του οποίου περιέχουν άγνωστες μαρτυρίες για τους Αρμένους, πριν από 65 χρόνια.

Το βιβλίο επεσήμανε ο φίλος ιστορικός Τάσος Σακελλαρόπουλος, ο οποίος είχε την καλωσύνη να μας στείλει φωτοτυπία του, τον ευχαριστούμε θερμά, και εκ μέρους της «Ελευθερόπολης», για την ευγενική του αυτή προσφορά.

Πιο κάτω δημοσιεύουμε αποσπάσματα του βιβλίου, τα σχετικά με το χωριό, τους ανθρώπους του και το ηρωϊκό φρόνημα των Κρητικών.

Χ.Μπ.

ΤΟ ΗΡΩΙΚΟ ΦΡΟΝΗΜΑ ΤΩΝ ΚΡΗΤΙΚΩΝ

«Πουθενά δεν βρήκα Κρητικούς φοβισμένους ή και με απλώς επηρεασμένον το ηθικόν τους. Τουναντίον, μαθημένοι από την παράδοσίν των, έκανε καθέννας την δουλειά του. Ετσι είδα έξω από τους Αρμένους και προς το Νέο Χωριό, να καίνε την εσοδεία του σταριού και τα όσπριά τους. Παρά στα χέρια του εχθρού, καλύτερα κάψιμο. Ατάραχα και σαν να ζητούσανε σιγάρο, μας ρωτούσανε για κανένα όπλο. Από σουγιά μέχρι τουφέκιον πεζού. Τί να τους δίναμε; Κείνα που και εμείς δεν είχαμε ;

Πιστεύω πως αν βρισκότανε λίγος στρατός στην Κρήτη και μάλιστα κανένα σύνταγμα της Μεραρχίας Κρητών, το νησί δεν θα το πέρνανε οι Γερμανοί».

(Σημ.: ακριβής αντιγραφή από το πρωτότυπο κείμενο)

Η ΠΡΟΘΥΜΗ ΚΑΙ ΑΦΙΛΟΚΕΡΔΗΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΤΑΣΟΥ ΤΕΡΕΖΑΚΗ

«Ετσι μετά τριήμερον παραμονήν ξεκινήσαμε και πήγαμε, η μεν Σχολή στους Αρμένους, η δε μονάς στις Καλύβες. Εμεινα μαζί με την Σχολή και κατώκησα στο σπίτι του Αναστάση Τερεζάκη, καλή του ώρα, κατά σύσταση του φίλου μου ιατρού Παΐζη. Ο άνθρωπος με δέχτηκε στο σπίτι του, σαν νάμουνα παλιός φίλος του, σαν νάμουνα συγγενής του, σαν να με γνώριζε χρόνια.

Δωμάτιο, περιποίηση, αλλαγμα καθημερινώς σεντόνια, φαγητό και στο τέλος σαν τον ζήτησα λογαριασμό δια διαμονήν είκοσι ημερών, μου απήντησεν ότι δεν χρεωστώ τίποτε !

Μη σου φανή παράξενο, αναγνώστα, έτσι φέρθηκαν όλοι οι Κρητικοί και σημείωσε πως, εκτός από εμέ, ήλθε και κατώκησεν εις το ίδιον δωμάτιον ο ... ψυχογιός μου ανθυποσημναγός Σίδερης !».

«Ο ΠΛΑΤΑΝΟΣ ΤΟΥ ΦΙΛΟΥ ΜΟΥ ΜΠΟΥΡΝΑΖΟΥ ΑΝ ΜΠΟΡΟΥΣΣΕ ΝΑ ΜΙΑΣΗ !»

«Στους Αρμένους, διαρκής απόλασις. Ο

συμπαθέστατος Μπουρνάζος με τον ιστορικόν του πλάτανον, την πηγήν, το μαγαζάκι, το γουρούνι του και τις άφθαστες ιστορίες του. Ο πλάτανος του φίλου μου Μπουρνάζου αν μπορούσε να μιλήση !

Αντί αυτού ομιλεί η Ιστορία και λέγει ότι περικλείει στην μακραίωνα ζωήν του, την ιστορίαν της Κρήτης.

Μία μέρα καθόμαστε, ως συνήθως, κάτω από τον πλάτανο. Τα γερμανικά αεροπλάνα γεμίζανε τον ουρανό και κάπου εκεί κοντά, βομβαρδίζανε και ο Μπουρνάζος με ερωτά :

- Τι λές, θα κερδήσουμε τον πόλεμο ;
- Οποσδήποτε, απήντησα.

Ο σεβαστός μου φίλος σκέφτηκε λιγάκι [...] Άλλες φορές μου διηγείτο την ένδοξον ιστορία του πλάτανου του. Είχε χρησιμεύσει ως τόπος συγκεντρώσεως και συνεδριάσεων εις όλας σχεδόν τας ιστορικές στιγμάς της πολιτικής ζωής της νήσου. Μου ανέφερε λεπτομερείας και ονόματα οπλαρχηγών που είχε φιλοξενήσει κάτω από τον ίσκιον του, ο ιστορικός πλάτανος και είχε δροσίσει τη πηγή με το δροσερό της νερό.

Από όσα μούπε μόνον το όνομα του Ελευθερίου Βενιζέλου θυμάμαι. Τα άλλα τα ξέχασα».

Συμπληρωματικά στο κείμενο αναφέρομε μια σχετική πληροφορία που ανασύρθηκε από το αρχείο μας και προέρχεται από αφήγηση του Γιάννη Βαγιωνάκη.

...

Στη Κατοχή παρέμειναν στο χωριό 5 στρατιωτικοί:

- 1) Οικονόμου σμήναρχος από την Πάτρα και έμενε στις Μαλαγωνής Πολυχρονάκη
- 2) Λίβας Πέτρος από το Διακοφτό Αιγίου και έμενε στις Δέσποινας Βασιμουλάκη (Ευέλπις)
- 3) Πάντζας Ιωάννης και έμενε στις Αντωνίας Θεοδωράκη. Τότε ήταν ανύπανδρος επισμηνίας
- 4) Λαζαρίδης Νικόλαος υποσημνίας από την Θεσσαλονίκη και έμενε στον Ευθύμη Παπαγιαννάκη. Πέθανε στους Αρμένους και κηδεύτηκε στον Προφήτη Ηλία
- 5) Πολυχρονόπουλος Σμηνίας από την Αρεόπολη και έμενε στον Κουτσούπη του Αντώνη τον παππού. Περισσότερα δεν θυμάμαι.

Στο χωριό στην οπισθοχώρηση ήλθε η Αεροπορία μεταξύ Αρμένων και Καλυβών στις τοποθεσίες Κοκάκη, Χριστός, Άγιος Αντώνιος. Η σχολή Ικάρων είχε έδρα τους Αρμένους. Διοικητής της Αεροπορίας ήταν ο Σμήναρχος Φίλιππας, υποδιοικητής ο Εμμανουήλ Κελαϊδής από τα Μεγάλα Χωράφια. Διοικητής της Σχολής Ικάρων ήταν ο επισμηναγός Βαρβαρέσος.

Από σφάλμα στη σελίδα 6 του προηγούμενου τεύχους (40), μεپردέψαμε τα ονόματα των εικονιζόμενων, στο παρόν δημοσιεύομε ξανά τη λεζάντα με τα σωστά ονόματα

Η Ειρήνη Χαριτάκη-Μαρκογιαννάκη, γυναίκα του Γιώργη Μαρκογιαννάκη (Κατσουνογιώργη) και η Ελένη Χαριτάκη-Χαλβαδάκη, γυναίκα του Γιώργη Χαλβαδάκη (Ρήγα).

Ο Δήμος Αρμένων τιμά τον Δημήτρη Μιχελογιάννη

ΣΤΗΝ ΠΛΑΤΕΙΑ της Ραμνής θα υπάρξει πλέον το μνημείο της Εθνικής Αντίστασης με την προτομή του Συνταγματάρχη Πολεμικής Διαθεσιμότητας και Διοικητή του 2ου Τάγματος του ΕΛΑΣ στη μάχη της Παναγιάς Κεραμειών κατά των Γερμανών, Δημήτρη Μιχελογιάννη. Τα αποκαλυπτήρια της προτομής έγιναν με πρωτοβουλία του Δήμου Αρμένων, και ύστερα από ομόφωνη απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου, την Τετάρτη 17 Μαΐου, στο πλαίσιο των εκδηλώσεων για την 65η επέτειο της Μάχης της Κρήτης. Το έργο φιλοτέχνησε ο γλύπτης, Αντώνης Παυλάκης.

Τα αποκαλυπτήρια έκανε ο Ευστράτιος Φλεμετάκης, επιζών της Μάχης της Παναγιάς Κεραμειών, ο οποίος κατέθεσε την προσωπική του μαρτυρία για τον Δημήτρη Μιχελογιάννη, «που χτυπούσε τον εχθρό όπως έπρεπε και τον νικούσε», και διάβασε στίχους τους οποίους έγραψε για τον ήρωα αυτό.

Η εκδήλωση ξεκίνησε με επιμνημόσυνη δέηση, ακολούθησε χαιρετισμός από το δήμαρχο Αρμένων, Παντελή Καραγιαννάκη, και κεντρική ομιλία για τα γεγονότα της περιοχής από τον επίτιμο εκπαιδευτικό σύμβουλο, Νικόλαο Πετρουλάκη. Ακολούθησαν τα αποκαλυπτήρια της προτομής του Δημήτρη Μιχελογιάννη, κατάθεση στεφάνων, καθώς και ριζίτικο τραγούδι.

Ο Σήφης Μιχελογιάννης σημείωσε ότι ο Δημήτρης Μιχελογιάννης ήταν ένας άνθρωπος συνεπής στις αρχές του και αυστηρός πρωτίστως με τον εαυτό του και την οικογένειά του και δευτερευόντως με τους άλλους. «Όταν πήγε εθελοντής στον πόλεμο, είπε εν ψυχρώ στους γονείς του ότι πάει να πολεμήσει. Η μητέρα του άργησε να σιγοζαλαίει ότι δεν θα τον ξανάβλεπε. Ο πατέρας του όμως είπε τη φράση: "ας πάει, πρέπει να πάει". Αραγε δεν ενδιαφερόταν για τον γιο του ή έδειχνε το πνεύμα που είχαν οι Έλληνες εκείνα τα χρόνια;», σημείωσε ο Σήφης Μιχελογιάννης, ενώ κατέθεσε μια προσωπική του μαρτυρία για την Αντίσταση:

«Πρέπει να ήμουν στην Α' Δημοτικού. Ήρθαν τη νύχτα κάποιοι άνθρωποι και επέμεναν ότι δεν μπορούσαν να σταθούν αν δεν ερχόταν και ο Δημήτρης, όπως τον έλεγαν. Του είπαν ότι ήταν απαραίτητη η συμμετοχή του. Δεν το σκέφτηκε και πολύ και έφυγε και πήγε στην Αντίσταση. Επίσης, μέσα στο μυαλό μου υπάρχει πάντοτε ο θαυμασμός που είχε για τους ΕΠΟΝίτες».

Έναν ήρωα της αντίστασης κατά των Γερμανών κατακτητών, το Δημήτρη Μιχελογιάννη, πατέρα του πρώην βουλευτή και νυν νομαρχιακού συμβούλου Σήφης Μιχελογιάννη, τίμησαν οι κάτοικοι της Ραμνής Αποκορώνου, οι αρχές και οι φορείς του νομού Χανίων.

Δημήτρης Μιχελογιάννης

Η Μαρία Βασιουλάκη και ο Δημήτρης Μιχελογιάννης.

Ο Δημήτρης Μιχελογιάννης γεννήθηκε στη Ραμνή Αποκορώνου το 1890. Ήταν γιος του Σήφης Μιχελογιάννη, που διετέλεσε το 1903 Δήμαρχος Φρε Αποκορώνου και το 1912 πήρε μέρος ως εκπρόσωπος της επαρχίας Αποκορώνου στην επαναστατική συνέλευση των Κρητών. Η μητέρα του Ασπασία Μιχελογιάννη, το γένος Γεωρ-

γουνδάκη, ήταν μια γυναίκα σπάνιας καλοσύνης.

Ο Δημήτρης Μιχελογιάννης κατατάχθηκε εθελοντής για να πολεμήσει στους απελευθερωτικούς Βαλκανικούς πολέμους, ενώ ήταν φοιτητής της Νομικής. Διακρίθηκε ιδιαίτερα για τη μεγάλη του γενναιότητα στους Βαλκανικούς πολέμους (Πρέσπες, Αετοράχη, Μπιζάνι) και τραυματίστηκε σοβαρά πολλές φορές.

Μετά τον πολύ σοβαρό τραυματισμό του στη μάχη Καραμπουγιού Νταγ στη Μικρά Ασία την 1η Ιουλίου 1921 και σε ηλικία 31 ετών, μπήκε οριστικά στην πολεμική διαθεσιμότητα ως ανάπηρος αξιωματικός. Η δε πολιτεία τον τίμησε με τα μεγαλύτερα παράσημα.

Στην Εθνική Αντίσταση κατά των Γερμανών κατα-

κτητών η συμμετοχή του κρίθηκε απαραίτητη. Ο ίδιος δέχτηκε αμέσως την πρόσκληση και έγινε ένα θρυλικό πρόσωπο ως διοικητής του 2ου Τάγματος του ΕΛΑΣ στη μάχη της Παναγιάς Κεραμειών 12-14 Νοεμβρίου 1944, όπου διακρίθηκε για τον ανυπέρβλητο ηρωισμό του.

Η ημερήσια διαταγή μετά τη μάχη (υπογράφει ο Στυλιανός Σφακιωτάκης) αναφέρει για τον Δημήτριο Μιχελογιάννη: «... Επέδειξε τόλμη, ευστροφία πνεύματος, αφάνταστο ηρωισμό και περιφρόνηση προς τον θάνατο. Με την προσωπική του επιβολή και τη θαυμαστή τακτική του ενέργεια συνεκράτησε το Τάγμα του, ανέτρεψε και κατεδίωξε τον εχθρό, κατά πολύ υπέρτερον εις αριθμόν και υλικά μέσα. Επέφερε εις αυτόν μεγάλας απωλείας με ελαχίστας τοιαύτας του Τάγματος του...»

Ο συγγραφέας και ιστοριοδίφης, Χαράλαμπος Μπουρνάζος, γράφει για τον Δημήτρη Μιχελογιάννη ότι: «... Ερχόταν από αλλοτινούς χρόνους, από τους μύθους και τους θρύλους της Κρήτης...».

Το σώμα του έφερε πολλά τραύματα από τις μάχες στις οποίες είχε λάβει μέρος.

Ο Δημήτρης Μιχελογιάννης είχε παντρευτεί τη Μαρία Βασιουλάκη από τους Αρμένους, που συμμετείχε και αυτή με τις άλλες γυναίκες της περιοχής στην Εθνική Αντίσταση. Απέκτησε μαζί της δύο παιδιά τον Σήφη Μιχελογιάννη, μετέπειτα βουλευτή Χανίων και την Ασπασία Μιχελογιάννη, σύζυγο Αργύρη Φατούρου.

Πέθανε στην Αθήνα στις 8 Νοεμβρίου 1980 σε ηλικία 90 ετών και κηδεύτηκε την επομένη 9 Νοεμβρίου στο χωριό του, τη Ραμνή.

Αδερφός του Δημήτρη Μιχελογιάννη ήταν ο γνωστός για το μεγάλο κοινωνικό του έργο, ο γιατρός και βουλευτής Χανίων Γεώργιος Μιχελογιάννης.

☞ συνέχεια από τη σ. 7

μνηματιστή», μεταβάλλεται εις «Κριτοβουλίδην» (σελ. 573, υποσημ. 1, εκδ. 1893)

Άλλες παραλείψεις λέξεων και φράσεων: σελ. 21 (σελ. 307, εκδ. 1893), σελ. 289 (σελ. 575, εκδ. 1893).

Αβλεψίες και λάθη τυπογραφικά παρουσιάζονται πολλά, χωρίς να υπάρχει στο τέλος κανείς πίνακας παροραμάτων, όπως κάνει ο Κριτοβουλίδης στην έκδοση του 1859.

• **Ακρωτηριασμός των «Απομνημονευμάτων»**

Και μετά τον αποκεφαλισμό (σελίδες α'-κα') την αφαίρεση του ΙΓ' Κεφαλαίου (σελ. 552-577) και πλείστες άλλες περιζοπές και αυθαίρετες αλλαγές, ενδεικτικές περιπτώσεις των οποίων αναφέραμε πιο πάνω, εξίσου οδυνηρός είναι και ο ακρωτηριασμός του έργου με το κουτσούρεμα των 20 τελευταίων σελίδων του (σελ. 590-610), όπου εκτός από τον πίνακα «Παροραμάτων» και τον αναλυτικό πίνακα «Περιεχομένων» περιλαμβάνονται και ο «Κατάλογος των συνδρομητών», πολύτιμη πηγή πληροφοριών, όχι μόνο για τον ειδικό ερευνητή, αλλά και για κάθε φιλόστορα αναγνώστη, της τοπικής, ίδια, Ιστορίας.

Αναφέρω, δείγματος χάριν, τον πίνακα των «Εν Κυθωνία συνδρομητών» (σελ. 608-609), όπου συναντάμε -μεταξύ πολλών άλλων- τον Μάξιμο Δασκαλάκη, από τους πλέον διακεκριμένους ηγέτες της εξέγερσης του 1858 («Κίνημα του Μαυρογένη»), αλλά και τους Γ. Ρενιέρη, Γ. Μητσούτση, Α. Ηουχάκη, Αλ. και Στ. Ψαρουδάκη, Κ. Βαρούχα, Δ. Δαρμάρο κτλ.

ΨΕΥΔΕΠΙΓΡΑΦΟ ΕΡΓΟ

Η «Ιστορία των Επαναστάσεων της Κρήτης» είναι, εκτός των άλλων «ημερησιών» της, και βιβλίο ψευδεπίγραφο· καθώς δεν πρόκειται ούτε για Ιστορία ακριβώς, ούτε για Ιστορία των κρητικών επαναστάσεων, επειδή:

Το πρώτο μέρος της, Επαναστάσεις επί Ενετοκρατίας, -το είπαμε από την αρχή- συγκροτείται από αποσπάσματα δυο ιστορικών μυθιστοριών του Ζαμπέλιου, που αναφέρονται μυθιστορηματικά έστω, σε ποικίλες και ποικίλου χαρακτήρα επαναστάσεις, όχι όμως σε όλες. Αυτά όμως θα τα δούμε αργότερα.

Το δεύτερο μέρος της, Επαναστάσεις επί Τουρκοκρατίας, περιλαμβάνει ό,τι τέλος πάντων διασώθηκε από τα «Απομνημονεύματα» του Κριτοβουλίδη, έργο, βέβαια, αυστηρά ιστορικό, το οποίο όμως -όπως δηλώνεται, εξάλλου, ρητώς από τον Κριτοβουλίδη- αφορά αποκλειστικά σε μια και μόνο από τις επαναστάσεις επί Τουρκοκρατίας, την Επανάσταση του 1821, στην οποία ήταν παρών και, ενεργώς δρών, ο Κριτοβουλίδης: «αυτόπτης μέχρι τέλους και διαπρεπής εν έργω και λόγω αγωνιστής», όπως τον χαρακτηρίζει ο Ψιλάκης(8).

Το ψευδεπίγραφο, ως προς αυτό το σημείο, της «Ιστορίας των Επαναστάσεων της Κρήτης»,

είναι προκλητικό, γιατί κατά την Τουρκοκρατία, αν εξαιρέσουμε την υπό τον Δασκαλογιάννη εξέγερση των Σφακιανών (Απρ. 1770-Μαρτ. 1771) καμία άλλη εξέγερση δε σημειώνεται στο Νησί πριν από την Επανάσταση του 1821, το χρονικό της οποίας -αυστηρά οριοθετημένο και τιτλοφορημένο- μας διέσωσε ο Κριτοβουλίδης.

Παραδείγματος χάριν, «Κεφάλαιο Α'. Συμβάντα εν Κρήτη απ' αρχής Μαΐου μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου του 1821» σελ.1-66. Και το τελευταίο: «Κεφάλαιον ΙΒ'. Συμβάντα από τον Οκτώβριον του 1829 μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1830», σελ. 484-552. (Όλους αυτούς τους δηλωτικούς του περιεχομένου του βιβλίου και της αυστηρής χρονολόγησής του τίτλους, τους «έκοψε» ο Κονδυλάκης, ενώ άλλαξε και την αρίθμηση των κεφαλαίων - λανθασμένα και αυτή).

(Το «Κεφάλαιο ΙΓ'», αναφέρεται όπως λέει και ο τίτλος του «περί των επαρχιών και χωριών της Κρήτης» σελ. 552-577 «κομμένο» όπως είπαμε και αυτό). Οι πολλές άλλες επαναστάσεις της Κρήτης επί Τουρκοκρατίας, αφορούν τα χρόνια μετά τη λήξη της Επανάστασης του 1821, στις οποίες ο Κριτοβουλίδης δεν αναφέρεται, ούτε φυσικά η «Ιστορία των Επαναστάσεων της Κρήτης», όπως ψευδεπιγράφως, τιτλοφορείται.

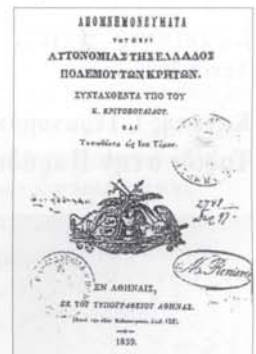
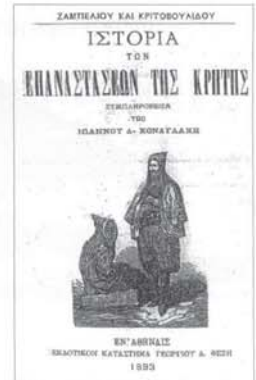
ΓΙΑ ΤΗ ΣΩΤΗΡΙΑ ΤΩΝ ΠΗΓΩΝ ΤΗΣ ΚΡΗΤΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

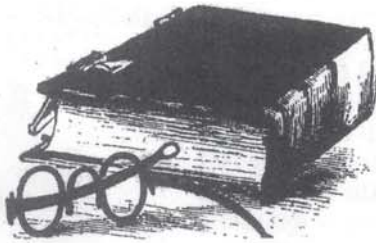
Έναυσμα για να γραφτεί το άρθρο αυτό, στάθηκε η πιεστή διαπίστωση για την παραμέληση των πηγών της ιστορίας μας -υλικών, γραπτών και προφορικών- και, στη συγκεκριμένη περίπτωση, η παραμέληση των «Απομνημονευμάτων» του Κριτοβουλίδη. Η πιεστή αυτή μεταβάλλεται πλέον σε αγανάκτηση, βλέποντας την επανέκδοση της «Ιστορίας των Επαναστάσεων της Κρήτης...» και διαπιστώνοντας ξανά την κακοποίηση που γίνεται στις σελίδες της στα «Απομνημονεύματα», και όχι μόνο· τα οποία, υπενθυμίζω, αν δεν είχαν γραφτεί, θα είχαν αφανιστεί πηγές και μνήμες ιστορικές της δεκάχρονης επανάστασης της Κρήτης, και των θυσιών των παιδιών της· όπως θα είχαν αφανιστεί, και πλείστα άλλα πολύτιμα στοιχεία πολιτισμικού, δημογραφικού, γεωγραφικού, και λοιπού ενδιαφέροντος. Κι ένας θεός μόνο γνωρίζει, το πώς τα σύναξε τα ντοκουμέντα ο Κριτοβουλίδης, πώς τα διέσωσε στο σακούλι-«αρχείο» του πολεμιστή, και πού τη βρήκε την αντοχή ο αδύναμος, σωματικά και οικονομικά, αυτός άνθρωπος, να βάλει σε μια τάξη τα «χαρτιά» του, να σχεδιάσει και να συνθέσει το κείμενο, να διορθώσει ατελείωτα δοκίμια και να εκτυπώσει -μαζί με το συμμαχητή του στ' άρματα, στα γράμματα και στα δημοκρατικά αγωνίσματα, Εμμανουήλ Αντωνιάδη (της «Αθηνάς», φίλο του Κοραή)- κατά τρόπο άψογο, το μνημειώδη τόμο των «Απομνημονευμάτων», που μαζί με το «Παράρτημά» τους καλύπτουν 740 πυκνοτυπωμένες σελίδες!

Και μετά από αυτό το «σκεπτικό» αυτονόητο είναι βέβαια το «δια ταύτα». Η επείγουσα πλέον ανάγκη μιας, με επιστημονικές προδιαγραφές, επανέκδοσής τους, μαζί με το «Παράρτημα εις τα Απομνημονεύματα». Ευχής έργο θα ήταν να εκδοθεί και το υπόλοιπο έργο του Κριτοβουλίδη, περιορισμένης άλλωστε έκτασης, μεγάλης όμως αξίας, μέρος του οποίου, όπως τα λαογραφικά του, δεν έχουν καν συγκεντρωθεί σε βιβλίο, αλλά βρίσκονται διασπαρμένα σε περιοδικά της εποχής, ένα-δυο από τα οποία έχουν εξαφανιστεί.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Νικόλαος Β. Τομαδάκης, «Η Κρητική Ιστοριογραφία από το 1821 εξ. Και οι συναφείς επιστήμαι» Μνημοσύνη, τομ. 1968-1969 σελ. 4.
2. Ζαμπελίου και Κριτοβουλίδου, «Ιστορία των Επαναστάσεων της Κρήτης. Συμπληρωθείσα υπό Ιωάννου Δ. Κονδυλάκη». Επανεκδόσεις αφών Βαρδινογιάννη, αθήνα 1971, σελ. 5 Η «Ιστορία» αυτή επανεκδίδεται, πανομοιότυπη από το 1893 που πρωτοεμφανίζεται, μέχρι σήμερα που κυκλοφορεί η έκτη έκδοσή της, Αθήνα 2004.
3. «Ιστορικά Σκηνογραφήματα. Υπό Σπυρίδωνος Ζαμπελίου, εκδιδόντος Ν. Δραγούμη». Αθήνησιν, 1860.
4. «Οι Κρητικοί Γάμοι. Ανέκδοτον επεισόδιον της κρητικής ιστορίας επί Βενετών (1570) υπό Σ. Ζαμπελίου». Εν Ταυρινώ. Τύποις Ουϊκέντινός Βώνα 1871.
5. Κωστή Παλαμά «Τα πρώτα κρητικά». Εν Αθήναις. Εκδοτικός Οίκος Γεωργίου Φέξη, 1913. Στη σελ. 129 «Το Ελληνικό Διήγημα», 1896, σελ. 133, όπου και η εν λόγω κρίση του Παλαμά για τις δυο μυθιστορίες του Σ. Ζαμπελίου.
6. «Απομνημονεύματα του περί της Αυτονομίας της Ελλάδος πολέμου των Κρητών. Συναχθέντα υπό του Κριτοβουλίδου. Και τυποθέντα εις ένα Τόμον». Εν Αθήναις, εκ του τυπογραφείου Αθηνάς. 1859.
7. «Πανδώρα», τεύχος 208/15-11-1858, σελ. 382-385.
8. Ψιλάκης Β. «Ιστορία της Κρήτης. Από της αποτάτης αρχαιότητος, μέχρι των καθ' ημάς χρόνων». Τόμος Γ' Χανιά 1909, σελ. 333.

Βιβλίο

επιμέλεια Χ.Μ.

Ζωή Μητσοτάκη

Σφακιανές Δεσιές, Δεσμοί και σύμβολα, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων, Χανιά 2005

Κανάκης Ι. Γερωνυμάκης

Ταξίδι στην Παράδοση, Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων, Χανιά 2006

ΚΑΙ ΤΑ ΔΥΟ ΒΙΒΛΙΑ -περιεχόμενο και εικονογράφηση- είναι όχι μόνο χάριμα οφθαλμών να τα φυλλομετράς και χαρμονική ψυχής, να τα διαβάξεις, αλλά αποτελούν και σημαντικά κείμενα τεκμηριωτικά του βίου και του πολιτισμού, ιδία του λαϊκού μας πολιτισμού, για τον αυριανό ιστορικό.

Εμείς θέλουμε να ευχαριστήσουμε για την τιμητική αποστολή τους και να συγχαρούμε τους συγγραφείς και τον εκδότη τους, εν προκειμένω τη Ζωή Μητσοτάκη, τον Κανάκη Γερωνυμάκη, την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Χανίων και προσωπικά τον Νομάρχη Γιώργο Κατσανεβάκη, που μόχθησαν για την συγγραφή, την εικονογράφηση και την άρτια έκδοσή τους. Συγχαρητήρια αξίζουν και οι «Γραφικές τέχνες Κασσιμάτης Α.Ε.» για την θαυμαστή εκτύπωση και βιβλιοδέηση των δύο βιβλίων.

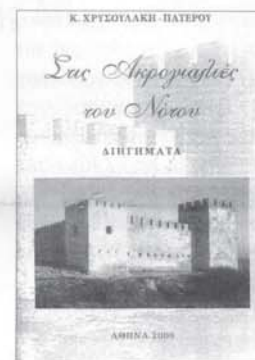
Και τα δύο βιβλία προλογίζονται με γλαφυρά κείμενα του Νομάρχη, ενώ αυτό του «Γερώνυμου Κανάκη» εμπνέει την αντινομάρχη, ιατρολόγο και ποιήτρια Πηνελόπη Ι. Ντουντουλάκη σ'ένα «επιγράμμιον» ως θα έλεγε ο παλιός εφημεριδογράφος, δεκαετησίαν. Και ο καθηγητής κοινωνιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών Γ.Β.Καβαβιάδης, προλογίζει εγκωμιαστικά το βιβλίο της Ζωής Μητσοτάκη, η οποία, κατά τον

καθηγητή είναι «προικισμένη με το οξύ βλέμμα του παρατηρητή και την ευχέρεια της καθαρότητας και της κομψότητας της διατύπωσης, υπόσχεται πολλά και θα τα περιμένουμε...».

Κ. Χρυσουλάκη-Πάτερον

Στις Ακρογιαλιές του Νότου, Διηγήματα, Χανιά 2006.

ΚΑΙ ΕΝΑ ΩΡΑΙΟ ΒΙΒΛΙΟ με διηγήματα και

ποιήματα της γνωστής εκπαιδευτικού, διηγηματογράφου, εφημεριδογράφου και κριτικού Κ. Χρυσουλάκη-Πάτερον, η οποία είχε την καλοσύνη να μας το χαρίσει, γι'αυτό και την ευχαριστούμε. Και τη συγχαίρομε βέβαια για το λογοτεχνικό της τάλαντο. Το

βιβλίο στην πρώτη του έκδοση του 1981 απέσπασε πολλές επαινετικές κριτικές, απ'όπου και τα αποσπάσματα που ακολουθούν.

Ο Μητροπολίτης Κυδωνίας και Αποκορώνου Ειρηναίος :

«[...] Χαιρετίζω τη χάρη, την ευαισθησία και τη λεπτότητα του στοχασμού, την αγάπη στον τόπο, στο πνεύμα, στις ιδέες του. Συγχαρητήρια. Εύχομαι να έχετε υγεία και δυνάμεις να συνεχίσετε τη δημιουργία και την πολύτιμη προσφορά σας στα γράμματα του τόπου».

Και η λογοτέχνης Θάλεια Καλλιγιάννη έγραψε:

«[...] Με πολλή συγκίνηση διάβασα το βιβλίο σας «Στις ακρογιαλιές του Νότου». Με πολύ απλό και γλαφυρό ύφος μας κατακτήσατε. Εξησα μαζί τις ηρωίδες σας και μαζί σας στιγμές χαράς και λύπης. Το γράψιμό σας έχει αυτή τη δύναμη. Και οι περιγραφές των μοναχικών ανθρώπων και σπιτιών συγκλονιστικές. Η κλειστή πόρτα του αγαπημένου σας σπιτιού πόσα τραγούδια δεν μπορεί να εμπνεύσει! Σας σφίγγω ειλικρινά το χέρι και χαίρομαι που τα Χανιά μας απέκτησαν μία νέα λογοτεχνίδα που υπόσχεται πολλά να δώσει».

Αρχιμανδρίτου Ιγνατίου Χατζηνικολάου

τ. Λυκειαρχου - Θεολόγου - Ιεροκήρυκος

Το Χρυσό κλειδί, Χανιά 2006

ΤΟ ΝΕΟ ΤΟΥ βιβλίο μας έστειλε μαζί με τα καλά του λόγια και τις ευχές του ο Αρχιμανδρίτης Ιγνατίος Χατζηνικολάου. Το βιβλίο που έχει τίτλο «Το Χρυσό κλειδί» είναι το 19ο του συγγρα-

φέα και αποτελείται από τρία κεφάλαια:

Το πρώτο κεφάλαιο αναφέρεται στην «ταπεινωση την αρετή των αρετών, το μοναδικό δρόμο προς τη σωτηρία»,

το δεύτερο στον «ταπεινόφρονα», τον διδάσκαλο και κανόνα της ταπεινοφροσύνης, και το τρίτο «στην ανάγκη να αποβάλλουμε το ολέθριο εξόγκωμα της υπερηφάνειας». Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχουν οι απόψεις του συγγραφέα για την κοσμική, την γκλάμορους φιλανθρωπία, την οποία κατακεραυνώνει ως ντροπή, όνειδος και φαρισαϊσμό.

Ο πατήρ Ιγνατίος με τη διεισδυτική πένα του «με την ευρύτητα των γνώσεών του την πλήρη συγκρότησή του, την απέραντη ερευνητική του προσπάθεια» όπως αναφέρει ο Α. Δεικτάκης, μας παρουσιάζει το δρόμο για την ουράνια αρετή που είναι η ταπεινώση.

Γ.Τ.

Νίκου Χριστοδουλάκη, βουλευτή Χανίων, τέως υπουργού Οικονομίας
«Το εκκρεμές της σύγκλισης»
 πρόοδος - επιβράδυνση - επαναφορά, εκδόσεις «Πόλις», 2006

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΘΗΚΕ στην αίθουσα «Ιανός», στην Αθήνα, Αθήνα το νέο βιβλίο του συγγραφέα μας, βουλευτή Χανίων, τέως υπουργού Οικονομίας, Νίκου Χριστοδουλάκη. Στην παρουσίαση μίλησαν η Ντόρα Μπακογιάννη, η Βάσω Παπανδρέου, ο Μιχάλης Παπαγιαννάκης, και ο Ηρακλής Πολεμαρχάκης.

Η κ. Μπακογιάννη επεσήμανε ως αδυναμία του βιβλίου την επίκληση «του μπαμπούλα του νεοφιλελευθερισμού της δεκαετίας '80-'90», ωστόσο ο συγγραφέας επέμεινε ότι μια κυβέρνηση της Κεντροαριστεράς μπορεί να αντιμετωπίσει καλύτερα τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης. Μπακογιάννη και Χριστοδουλάκης, πάντως, συνέπεσαν στην εκτίμηση ότι η «αμήχανη Ευρώπη» πληρώνει σήμερα το τίμημα της αποϊδεολογικοποίησης και της διαχειριστικής και χωρίς όραμα πολιτικής.

Ο Μιχ. Παπαγιαννάκης ζήτησε «να ανασκοπολιστεί το σημερινό σύστημα εκπαίδευσης, αλλά να μείνει δημόσιο». Και ο Ηρ. Πολεμαρχάκης, οικονομικός σύμβουλος του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, άσκησε κριτική στην οικονομική πολιτική της κυβέρνησης της Ν.Δ., αναρωτώμενος «πώς μια οικονομία που κατέρρεε στις 7 Μαρτίου 2004 εξακολουθεί να έχει υψηλή ανάπτυξη».

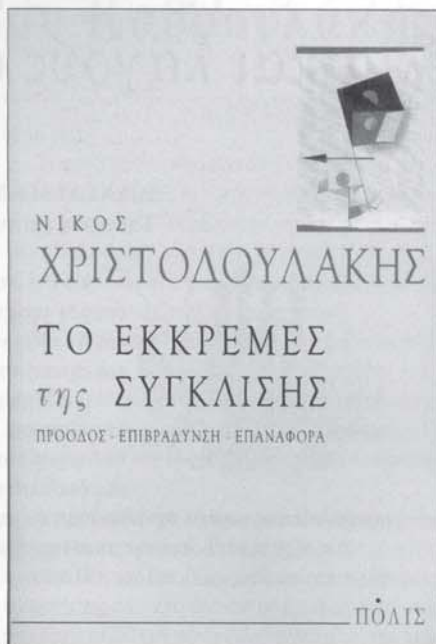
Στην παρουσίαση ήταν ο τέως πρωθυπουργός Κ. Σημίτης, πολλά στελέχη του ΠΑΣΟΚ, ο υπουργός Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφης και οι παλαίμαχοι ηγέτες της Αριστεράς Λ. Κύρκος και Γρ. Φαράκος.

Ας δώσουμε το λόγο στο συγγραφέα να μας προσδιορίσει το περιεχόμενο του βιβλίου όπως το αναφέρει στο οπισθόφυλλο του βιβλίου του.

«Η ελληνική οικονομία εμφανίζει σήμερα κρίσιμες αδυναμίες και είναι σοβαρά τα ερωτηματικά που εγείρονται ως προς το εάν η ανάπτυξη και η σύγκλιση προς την Ευρωπαϊκή Ένωση που πέτυχε τα προηγούμενα χρόνια μπορούν να συνεχιστούν με τον ίδιο ρυθμό.

Στην πολιτική επικαιρότητα κυριαρχεί το ερώτημα πώς μπορούμε να βρούμε μία στρατηγική ικανή να δώσει εκ νέου πνοή στην δυναμική της σύγκλισης, αλλά ταυτόχρονα και να αντιμετωπίσει θετικά μια σειρά από έντονα κοινωνικά ζητήματα τα οποία έχουν εν τω μεταξύ οξυνθεί.

Τα επόμενα χρόνια πρέπει να επανέλθουμε με νέους πολιτικούς όρους και προτάσεις προκειμένου να ανταποκριθούμε στην ανάγκη να επιδιώξουμε έντονη ανάπτυξη σε συνδυασμό με την ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Να ενισχύσουμε την ανταγωνιστικότητα και την αποτελεσματικότητα των αγορών σε συνδυασμό με ρυθμιστική

εποπτεία και στόχους μαζικής απασχόλησης και αλληλεγγύης. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο, δύο είναι οι απαιτούμενες προϋποθέσεις: Πρώτα από όλα, να ανοίξουμε την συζήτηση σχετικά με το ποιος μπορεί να είναι οι νέες πηγές ανάπτυξης τα επόμενα χρόνια τόσο στην Ελλάδα, όσο και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Παράλληλα, και εξίσου απαιτητικά, χρειαζόμαστε έναν νέο Ιστό Κοινωνικής Στήριξης ο οποίος πρέπει επίσης να έχει καινοτομικά χαρακτηριστικά σε σύγκριση με προγενέστερες κοινωνικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν.

Το βιβλίο αυτό επιχειρεί να συμβάλει σε μία δημόσια συζήτηση για το πώς μπορεί η Κεντροαριστερά στην Ελλάδα να διαμορφώσει ένα επίκαιρο και αξιόπιστο «Ελληνικό Μοντέλο Ανάπτυξης και Συνοχής» προκειμένου να ενισχυθεί η δυναμική της ευημερίας και της απασχόλησης, και ταυτόχρονα να επιταχυνθεί η βραδυπορούσα σύγκλιση της χώρας μας προς την Ευρώπη». Γ.Τ.

ΟΙ ΠΑΛΙΟΙ ΛΟΓΟΙ ΔΕΝ ΠΑΡΑΡΧΟΥΝΤΑΙ

Παροιμίες και παροιμιακές εκφράσεις

όπως τις θυμάμαι από τις γιαγιάδες και τους γονείς μου. Αναφέρονται σε πολλά θέματα σχετικά με τον άνθρωπο και τη ζωή.

- Έκαμε κι η μύγα αλώνι και φωνάζει και μαλώνει.
- Όσο θέλεις δούλευε, όσα θέλει ο Θεός θα σου μπέψει.
- Από τα καλοδουλεμένα τρώει ο διάλογος τα μισά. Από τα κακοδουλεμένα πόσα;
- Ανεμομαζώματα διαλοσοχορήματα.
- Τι βρέχει ο ουρανός και δεν τα καταπίνει η γη!
- Το άδικο δεν το θέλει ο Θεός.
- Ο Θεός αργεί μα δε λησμονεί.
- Ο λόγος σου με χόρτασε και το ψωμί σου φάτο.
- Δεν είμαι φαγάς, είμαι παραπονιάρης.
- Η χάρη θέλει αντίχαρη μα πάλι χάρη μένει.
- Ώσπου να σύρει τονένα ντου πόδα, πέφτει ο άλλος μεσ' το λάκκο.
- Εγώ το λέω του σκύλου μου κι ο σκύλος τη ουράς του.
- Τση νύχτας τσι δουλειές, η μέρα τσι αναγελά.
- Η καλή νοικοκερά είναι δούλα και κερά.
- Όποιος δουλεύει μυρίζει, όποιος κάθεται βρωμίζει.
- Οπου 'ναι δυο και τρεις, γλάκα μικιό μου γλάκα
- Οπου δεις παχιά μαγουλά γη υπνομάχα γη βαριούλα (υπναρού ή τεμπέλα).
- Όποιος βιάζεται σκοντάφτει.
- Άστοχος νους, άδικος κόπος.
- Ανέ λογάριαζε η αλεπού τα γάλα τζη δε θα τρωγε όρθα.
- Πέντε μέτρα, ένα κόβει.
- Αν δεν πάθεις, δε θα μάθεις.
- Ο χορτάτος δεν πιστεύγει του νηστικού.
- Όποιος καεί στην κολοκύθα, φουσά και το γιαιούρτι.
- Βόηθα με φτωχέ να μη σου μοιάσω.
- Του κόσμου το περίπαισμα τον κόσμο περιπαίζει.
- Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλα.

Μαίρη Πριπάκη-Κουντάνη

τρώτε και πίνετε άρχοντες

Συνταγές με ζωγραφιές μαγειρικής για κουνέλια και λαγούς αρμενιανούς

Οι συνταγές αυτές, καθώς και τα σχέδια που ακολουθούν είναι του πολυτάλαντου αξέχαστου χωριανού μας Στέλιου Αναστασιάδη (1926 - 1995), και προέρχονται από το βιβλίο του «Εκατό και... Χειμωνιάτικες εναλλακτικές συνταγές», Αθήνα 1989, σελ. 68-69.

ΛΑΓΟΣ ΣΤΙΦΑΔΟ ΜΑΡΙΝΑΡΙΣΜΕΝΟΣ ΣΕ ΚΡΑΣΙ

Για ένα λαγό έως 1.850 γρ., θα χρειαστείτε τη μαρινάδα που σας δίνω στη διπλανή στήλη καμιά εικοσαριά μικρά κρεμμυδάκια στιφάδου, ένα κλωναράκι δεντρολίβανο, λιόλαδο κι αλεύρι για να τον ροδίσετε, καθώς και 50 γρ. μπέικον και 50 γρ. βούτυρο φρέσκο για να τον σοτάρετε. Για το τελικό δέσιμο της σάλτσας, θα χρειαστείτε: 25 γρ. βούτυρο αποκλειστικά φρέσκο, 1 φουσκωτό κουταλάκι αλεύρι και 1/2 κουταλάκι ξυμένη πορτοκαλόφλουδα.

Η εκτέλεση. Ξ' αρχίσετε, φυσικά, με τη μαρινάδα. Όταν έρθει η ώρα να ψήσετε το λαγό σας, θα τον βγάλετε απ' τη μαρινάδα και θα τον στεγνώσετε καλά. Στη συνέχεια θα τον αλευρώσετε και θα τον ροδίσετε όπως σάς δείχνει το διπλανό σχέδιο.

Σε μίαν άλλη κατσαρόλα, και στην οποία θα ψηθεί τελικά ο λαγός, βάζετε τα 50 γρ. φρέσκο βούτυρο και, μόλις το βούτυρο ζεσταθεί καλά, ρίχνετε μέσα το κομμένο μπέικον. Το ροδίσετε 3-4 λεπτά ανακατεύοντας το πού και πού και τον προσθέτετε το λαγό. Ρίχνετε αμέσως τη μαρινάδα μαζί μ' όλα της τα αρωματικά, καθώς και το δεντρολίβανο. Μόλις το φαγητό σας αρχίζει να βράζει, κλείστε όσο γίνεται καλύτερα την κατσαρόλα και χαμηλώστε στο ελάχιστο τη φωτιά σας. Για να μη σκληρύνει το κρέας, το ζουμί μέσα στο οποίο βράζει πρέπει μόλις να τρεμουλιάζει. Ο χρόνος ψησίματος εξαρτάται, φυσικά, απ' την ηλικία του ζώου.

Εν τω μεταξύ, ετοιμάζετε τα κρεμμυδάκια όπως ακριβώς σάς δείχνει το σχέδιο στη σχεδιασμένη συνταγή «Κουνέλι με σάλτσα πορτοκαλί». Δεν προσθέτετε κανένα απ' τα αρωματικά και, αντί για κρασί, βάζετε λίγο απ' το κραδάτο ζουμί του λαγού. Στη συνέχεια ακολουθείτε ακριβώς τις φάσεις 4 και 5 του ίδιου σχεδίου για το τελικό ψήσιμο του λαγού και της σάλτσας.

ΚΟΥΝΕΛΙ ΜΕ ΜΠΙΡΑ ΚΑΙ ΜΑΡΑΘΟ Σημείωση για τη σχεδιασμένη συνταγή

Αυτή η συνταγή είναι για όλα τα γούστα, παρόλο που η ύπαρξη της μπύρας μάς ξενίζει λίγο. Πάντως είναι νοστιμότατη και η εκτέλεση της αρκετά εύκολη. Υπάρχουν ελάχιστα σημεία που πρέπει να προσέξετε.

1ον. Η μπύρα. Βάλτε όση ακριβώς σάς λείει η συνταγή. Αν μπει περισσότερη, θα πικρίσει η σάλτσα. Αν, λοιπόν, στη διάρκεια του ψησίματος είχατε πολύ εξάτμιση είτε γιατί η κατσαρόλα σας δεν κλείνει καλά είτε γιατί η φωτιά σας ήταν πολύ δυνατή,

προσθέστε της νερό κι όχι μπύρα για να μην πιάσει.

2ον. Μην ελαττώσετε την ποσότητα των κρεμμυδιών και του μαραθου. Αυτό το είδος τα θέλει και τα δυο, και μπόλικο μάλιστα.

ΜΑΡΙΝΑΔΑ ΓΙΑ ΛΑΓΟ

Συνήθως ένας μεγάλος λαγός, που ζυγίζει γύρω στα 2,5 κιλά ακαθάριστος, χρειάζεται να μείνει σε μαρινάδα για να σπάσουν οι ίνες του και να μαλακώσει κάπως το κρέας του. Για έναν τέτοιο λαγό, θα χρειαστείτε την εξής μαρινάδα: 1 φλιτζανάκι του καφέ ξίδι, 1 φλιτζανάκι του καφέ λιόλαδο, 0,35 Π. κόκκινο κρασί, 1 μεγάλο κρεμμύδι κι 1 μεγαλούτσικο καρότο, κομμένα σε

λεπτές φέτες, 1 φουσκωτό κουταλάκι θυμάρι, 2 φύλλα δάφνης, 10 σπόρους πιπέρι και μια πατικωμένη σκελίδα σκόρδο.

Αφήνετε το λαγό σας, κομματιασμένο, μες στη μαρινάδα 12 έως 24 ώρες, ή και περισσότερο όταν ο καιρός είναι κρύος.

η ζωή, οι σπουδές και οι αγώνες του πατήρ Εμμανουήλ Δημητρίου Καβρουλάκης

Όπως γράψαμε
και στο τεύχος
39, ο συγχορι-

ανός μας πατήρ Εμμανουήλ Δημητρίου Καβρουλάκης συνταξιοδοτήθηκε πριν από λίγο καιρό. Σήμερα, η «Ε» αναδημοσιεύει από την τοπική εφημερίδα «Ηχώ», ενημερωτική έκδοση της Λαμπρινής, ένα σύντομο βιογραφικό του παπά Μανώλη, όπως το αφηγήθηκε σε συντάκτη της εφημερίδας.

«ΓΕΝΝΗΘΗΚΑ στο χωριό Αρμένιο - Αποκορώνου Χανίων, στις 11 Μαρτίου 1932. Τις εγκύκλιες σπουδές μου τις έκανα στο Τριθέσιο Δημοτικό Σχολείο του ίδιου χωριού. Έπειτα, φοίτησα στο Εξαθέσιο Γυμνάσιο Βάμου, ανεβοκατεβαίνοντας δρόμους και βουνά, μιάμιση ώρα το πρωί και πάλι το ίδιο το βράδυ.

Στο Δημοτικό είχα δάσκαλο τον παπά Λευτέρη Παπουτσάκη. Στο Γυμνάσιο -μεταξύ των άλλων- και τον Νικηφόρο Συντζανάκη, τον μετέπειτα Μητροπολίτη Κυδωνιάς & Αποκορώνου, προερχόμενο εκ του έργα μου κληρικό (στο μεταξύ είχε χηρείσει και μπορούσε να γίνει Μητροπολίτης) και αυτός μου έδωσε και τη «συμμαρτυρία» να γίνω κληρικός.

Αυτοί οι δύο δάσκαλοι κληρικοί σημάδεψαν τη ζωή μου, αφού ο πρώτος υποχρέωσε τον πατέρα μου να με στείλει στο Γυμνάσιο γιατί ήμουν καλός μαθητής, και ο δεύτερος, στο Γυμνάσιο, «με σκλάβωσε» σαν ομιλήτης, σαν κοινωνικός εργάτης και σαν λειτουργός - τελετουργός άριστος.

Ψαλτική έμαθα φοιτώντας τακτικά στην Εκκλησία του χωριού μου, που πριν σημαίνει η καμπάνα εγώ ήμουν ήδη μέσα.

Η πορεία μου προς τα πρόσω ήταν ανοδική και συνεχής, και έτσι ακολούθησε η φοίτηση μου στο διετές Ανώτερο Εκκλησιαστικό Φροντιστήριο, μετά το Γυμνάσιο. Μεταξύ των άλλων σπουδαίων Καθηγητών, είχα και τον παραιτηθέντα προσφάτως, πρώην Κισσάμου & Σελίνου, Ειρηναίο Γαλανάκη.

Αυτός ο ασκητής και φιλόσοφος, ο άριστος ομιλήτης και παιδαγωγός, ήταν ο τρίτος, που κυριολεκτικά καλλιέργησε την ψυχή μου, που καθημερινά, με την παρουσία του και την εν γένει αναστροφή του, επί δύο χρόνια στους εσπερινούς και τους όρθρους, μας κατήρτισε για την Ιεροσύνη.

Ακολούθησε φυσιολογικά η στράτευση μου για ένα χρόνο, ως προεσβύτερος υιός πολυτέκνων, και εν συνεχεία έγινε ο γάμος μας το 1956, με την ονόματι -και πράγματι- Ζαχαρένια προεσβυ-

τέρα μου.

Τι παράξενα πράγματα αλήθεια... Εμένα αποκαλούσαν μαθητές και καθηγητές στο Γυμνάσιο «Παπά», εκείνη δε οι χωριανοί της την αποκαλούσαν «Καλογριά». Μόνο που δεν έγινε Καλογριά, αλλά «Παπαδιά». Αποκτήσαμε δύο παιδιά με τη χάρη Του θεού, και τέσσερα εγγόνια.

Το 1975 έγινε η χειροτονία μου εις Διάκονο, την ημέρα των Φώτων, και σε μία εβδομάδα, η εις πρεσβύτερον χειροτονία μου από τον Μακαριστό προ πολλού Μητροπολίτη Λάμπης & Σφακίων, Ισίδωρο. Από τον ίδιο τιμήθηκα και με το οφίκιο του Οικονόμου.

Διορίστηκα στο Μοναστηράκι της επαρχίας Αμαρίου, του νομού Ρεθύμνης, και παρέμεινα εκεί επί 8,5 χρόνια. Έχω μάλιστα τόσες ζωηρές αναμνήσεις από κει, που σα με έχετε ακούσει να την αποκαλώ «την πρώτη μου αγάπη», κατά την πνευματική σημασία.

Το 1965 μετατέθηκα στην Ιερά Μητρόπολη Ρεθύμνης & Αυλοποτάμου, στην πόλη της Ρεθύμνης και στην ενορία της Κυρίας των Αγγέλων του «Ευαγγελισμού».

Το 1967 μετατέθηκα στον Μητροπολιτικό Ναό των Εισοδίων, και το 1971 έλαβα το οφίκιο του Πρωτοπρεσβυτέρου από τον μακαριστό Μητροπολίτη Τίτο.

Το 1972, εξαιτίας κάποιων δημοσιονόμων στις τοπικές εφημερίδες του Ρεθύμνου κατά της Μασονίας, υποχρεώθηκα να φύγω από την Κρήτη. Σ' αυτό είχαν παίζει ρόλο και κάποια επικριτικά κηρύγματα μου -πριν από τη φυγή του Βασιλιά- για τη Βασιλομήτορα, όπως και το γεγονός ότι είχα φιλοξενήσει το Νίκο Ψαρουδακη, Διευθυντή της Εφημερίδας «Χριστιανική Δημοκρατία», στο σπίτι μου. Έτσι, το 1972 μετατέθηκα στην Αρχιεπισκοπή Αθηνών, πρώτα στον Ιερό Ναό του Προφήτη Ηλία Ριζουπόλεως, και ύστερα στον Ιερό Ναό της Αγίας Αικατερίνης Κάτω Πετραλώνων, και το 1977 στην ενορία Κοιμήσεως Θεοτόκου - Κυριάδου.

Από τότε, επί 28 χρόνια, έζησα - μέχρι της αποχωρήσεως μου - χρόνια πάλης, αγώνων και αγωνίας για την ανέγερση του Ναού της Ενορίας. Εργάστηκα για το υλικό κομμάτι, για την ανέγερση, τον εξοπλισμό και τον εξωραϊσμό του Ναού, και τον Αλουλλίου που βρίσκεται γύρω του, αλλά και για το πνευματικό κομμάτι, μέσω του λειτουργικού, κατηχητικού, κηρυκτικού και κοινωνικού έργου - εργαστήρι αγιογραφίας, εκμάθηση παραδοσιακών χορών. Βυζαντινής μουσικής, παροχή φαγητού προς τους φτωχούς, κ.λπ.. Ήταν μία πορεία συνεχούς και αδιάκοπης υλικής και πνευματικής εργασίας».

Αυτοί που φεύγουν...

ΠΕΘΑΝΕ στα Χανιά και ετάφη στους Αρμένους, την Πέμπτη 11 Μαΐου 2006, η Μαρία Στρατηγάκη, το γένος Παρασκευάκη, ετών 90. Η Μαρία ήταν, χήρα του Ιωάννη, μητέρα του Σπύρο και του Γιάννη, και αδερφή του Χαράλαμπος της Ελένης και του Γεωργίου Παρασκευάκη.

ΠΕΘΑΝΕ και ετάφη στα Χανιά ο Ευάγγελος Καπενεκάκης σύζυγος της Μαρίας Πατεράκη.

ΠΕΘΑΝΕ και ετάφη στους Αρμένους, το Σάββατο 17 Ιουνίου 2006, η Ευαγγελία Μαρινάκη, ετών 96. Η Μαρία ήταν, χήρα του Γεωργίου, μητέρα του Νικολάου, του Μιχάλη, του Δημήτρη και της Αθηνάς.

Μνήμη Παναγιώτη Παναγιώτου

Αγαπημένε μας Τάκη,

Δυστυχώς η ζωή και η μοίρα τα έφεραν έτσι, ώστε τα 45 χρόνια που πέρασαν στη ζωή σου, δε μας έδωσαν ευκαιρίες να ζήσουμε μαζί, να διασκεδάσουμε, να χαρούμε, να λυπηθούμε. Το ριζικό έκανε τους γονείς σου να φτιάξουν τη ζωή τους στο νότιο ακρωτήριο της Αφρικής, πολύ μακριά από μας! Όμως συχνά πυκνά μαθαίναμε νέα σας. Θυμόμαστε με νοσταλγία τις λίγες φορές που συναντηθήκαμε στα ταξίδια σου προς την Κρήτη και την Κύπρο. Η καλοσύνη, η αγνότητα και η ειλικρίνεια σε διέκριναν. Σε κάθε ερχομό σου, στην Ελλάδα, ήταν ολοφάνερη η αγάπη και το ενδιαφέρον σου για τους θείους σου - τα αδέρφια της μητέρας σου - «Θείο τι κάνεις;», «Θείο να κάνουμε αυτό...», «Θείο να πάμε ... εκεί», και η ιδιαίτερη αγάπη σου για το νησί της μητέρας σου Ανδροπίκης Παναγιώτου, μονάκριβης θυγατέρας του αείμνηστου Λάμπρου Τερεζάκη. Όλες αυτές οι σκέψεις και πολλές, πάρα πολλές άλλες πλημμύρισαν το μυαλό και τη ψυχή μας, όταν τη Μεγάλη Πέμπτη το βράδυ μετά τη πένθημη ακολουθία του Νημφίου - αλήθεια πόσο σημαδιακή μπορεί να είναι η ζωή - μάθαμε τα δυσάρεστα νέα για τον αδόκητο χαμό σου. Αιφνιδιασμός, λύπη, συντριβή, τίποτα δεν είναι ικανό να εκφράσει τα συναισθήματα της εκείνης της στιγμής. Σκεφθήκαμε ότι τώρα πια η θεία μας η Ανδροπίκη, η αγαπημένη σου μητέρα θα σε έχει συντροφιά και δεν θα αισθάνεται τόσο μόνη. Ο Θεός προνόησε γι' αυτήν και την πήρε κοντά του οκτώ μήνες πριν. Ευτυχώς δεν ήπια το τόσο πικρό αυτό ποτήρι. Οι δυο σου κόρες όμως; ο πατέρας σου; η αδελφή σου; τα ανήψια σου; οι θείοι σου; τα ξαδέλφια σου; όλοι εμείς θα μείνουμε με την ανάμνησή σου.

Καλό σου ταξίδι Τάκη.

Ας είναι ελαφρύ το χώμα που σε σκέπασε.

Τα ξαδέλφια σου

Μια νέα ταβέρνα στο χωριό μας

Μια νέα ταβέρνα - ψιστοριά, λειτουργεί από φέτο στη κάτω πλάτεια του χωριού μας και έρχεται να προστεθεί στη «Δροσοσταλιά», στον «Πλάτανο» και στην «Καρυδιά».

«Ο Τσούκος» όπως ονόμασαν την ταβέρνα οι ιδιοκτήτες της, ο Μανώλης Τσικουδάκης από το Νιο Χωριό, και η Ειρήνη Καλούδη - κόρη του Μανώλη και της Φανής Καλούδη- με τα παιδιά τους μας υπόσχονται νέες γευστικές απολαύσεις. Το πρώτο δείγμα μας δόθηκε κατά τη διάρκεια των εγκαινίων που έγιναν την Παρασκευή 2 Ιουνίου οπότε απολαύσαμε τους γευστικούς μεζέδες της ψιστοριάς, τα παραδοσιακά φαγητά της κατσαρόλας, και τα ξεροτήγανα από τα χέρια της Φανής.

Η γιορτή του Αγ. Κωνσταντίνου

Ο Άγιος Κωνσταντίνος και η Αγία Ελένη να τους χαρίζει υγεία να προσφέρουν πολλή χρόνια.

Δημήτριος Πριπάκης, Τ. Πρόεδρος Κοινότητας Αρμένων
Από τη μηνιαία εφημερίδα «η Φωνή του Αποκορώνου»

Στο Ξωκλήσι που βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το Μήλο (Άσπρες Συκιές), με μεγάλη θρησκευτική κατανύξη γιορτάστηκε η μνήμη των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Στο τέλος της θείας Λειτουργίας υπήρχε ένας πλούσιος μπουφές με διάφορα εδέσματα και άφθονο κρασί που απόλαυσαν οι παρευρισκόμενοι. Οι προσφορές ήταν της Κατερίννας Τσιχλάκη Πατεράκη εις μνήμην του παππού της Μάρκου Πατεράκη κτήτορος του Ναού και του Παναγιώτη Μπουντάκη που έχει δίπλα περιβόλι με πορτοκαλιές. Τους ευχαριστούμε και ευχόμεθα

Τα ατομικά δικαιώματα και το χαράτσι

Ολοκληρώνεται αυτές τις μέρες η διαδικασία ενεργοποίησης των ατομικών δικαιωμάτων για την επιδότηση του λαδιού. Με πολλές δυσκολίες, με τεράστιες ουρές, με πλήθος δικαιολογητικών, αλλήλα και ένα μεγάλο χαράτσι κατά υποβολή των δικαιολογητικών, περίπου 10% των δικαιωμάτων και μια σημαντική παρακράτηση από την επιδότηση στην συνέχεια. Για «καθαρή ληστεία» σε βάρος των αγροτών από την ενεργοποίηση των ατομικών δικαιωμάτων, έκαναν λόγο μέλη της Παναγροτικής Αγωνιστικής Συσπειρώσης (ΠΑΣΥ), που στις αρχές Ιουνίου πραγματοποίησαν συμβολική διαμαρτυρία έξω από τα γραφεία της Διεύθυνσης Γεωργίας στα Χανιά

Τα μέλη της ΠΑΣΥ μίλησαν για συμφωνίες μεταξύ Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και ΠΑΣΕΓΕΣ, προκειμένου να μοιραστούν ένα τεράστιο ποσό από κρατήσεις που γίνονται στους αγρότες, την ίδια στιγμή που οι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης ορίζουν ξεκάθαρα ότι το κόστος της ενεργοποίησης το επωμίζεται το κράτος και όχι οι παραγωγοί.

Όπως δήλωσε στα «Χανιώτικα Νέα» το μέλος της γραμματείας της ΠΑΣΥ συγχωριανός μας κ. Βαγγέλης Καβρουλιάκης, «Διαμαρτυρούμαστε για

Ο Βαγγέλης Καβρουλιάκης

τις ενέργειες που κάνει το Υπουργείο Γεωργίας μαζί με την ΠΑΣΕΓΕΣ και ληστεύει τον αγροτικό πληθυσμό της χώρας. Και λέω ληστεύει γιατί υπάρχει κανονισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ο 1782 του 2003, ο οποίος λέει ρητά και κατηγορηματικά ότι το κόστος ενεργοποίησης των οριστικών δικαιωμάτων για τους αγρότες πρέπει να το επωμιστεί το κράτος», ο οποίος και συμπλήρωσε πως: «Υπουργείο Γεωργίας και ΠΑΣΕΓΕΣ τα «βρήκαν» για να εισπράξουν ένα κολλοσιαίο ποσοστό. Ενώ είχαν συμφωνήσει να εισπράξουν γύρω στα 63,5 εκ. ευρώ, σχεδόν το υπερδιπλασίασαν βγάζοντας καινούργιους τιμοκαταλόγους τους οποίους δεν τους έχουν δώσει στη δημοσιότητα αλλά παίρνει ο καθένας ό,τι θέλει από τον κάθε παραγωγό, ανάλογα βέβαια και με το ποσό της επιδότησης που δικαιούται ο καθένας».

Δωρεές στην εφημερίδα μας

Το περασμένο τρίμηνο λάβαμε από τους αγαπητούς αναγνώστες τα παρακάτω ποσά ως οικονομική ενίσχυση της εφημερίδας μας.

Παπαδάκης Γεώργιος του Χαράλαμπου	30€
Ποιυχρονάκης Ποιυχρόνης	50€
Ξυπολυτάκης Φώτης	20€
Μαρκογιαννάκη Φαραντάκη Ιωάννα	50€
Αβερκάκης Γεώργιος	50€
Πιπεράκης Μανώλης	50€
Προεστάκης Κων/νος του Μανώλη	40€
Καβρουλιάκη Ζαχάρη	10€
Χαιρετάκης Αντώνης	20€
Πριπάκης Δημήτρης	
τ. Πρόεδρο της Κοινότητας	15€
Κοιλώνη Ρούλα	20€
Βασιλιάκης Μιχάλης	50€
Βοηθούδάκης Εμμανουήλ	25€
Σύλλογος Φρεδιανών Χανίων	25€
Αιδ. Ποιυχρονιάδης Δημήτριος	50€
Παπαδημητρίου Νίκος	30€
Καλούδη - Τσικουδάκη Ειρήνη	20€
Ανδρουλιάκης Νικόλαος	50€
Παναγιώτου Ηρακλής, τα παιδιά του και τα εγγόνια του, στη μνήμη της συζύγου του Ανδρονίκης Παναγιώτου το γένος Χαραλάμπου Τερεζάκη	200€
Τα παιδιά του Ελευθερίου Τερεζάκη, αντί στεφάνου στη μνήμη του εξοδελφού τους Παναγιώτη Παναγιώτου, γιου της αείμνηστης Ανδρονίκης Τερεζάκη - Παναγιώτου	80€
Τους ευχαριστούμε όλους θερμά.	

ΔΩΡΕΕΣ ΣΤΗΝ ΕΝΟΡΙΑ

Στη μνήμη και αντί στεφάνου του Μίνω Κοκογιαννάκη η οικογένειά του, τα αδελφία του, οι συγγενείς του και οι φίλοι του προσέφεραν το ποσό των 400 € για τον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου Αρμένων.

Τα μέλη της Ελληνογαλλικής Σχολής Χανίων προσέφεραν το ποσό των 50 € για τον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου Αρμένων.

Στη μνήμη και αντί στεφάνου του Παναγιώτη Παναγιώτου γιου της μακαριστής Ανδρονίκης Τερεζάκης, ο θείος του Ελευθέριος Λάμπρου Τερεζάκης προσέφερε το ποσό των 50 € για τον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου Αρμένων.

Στη μνήμη Χρήστου, Παναγιώτη, Χαραλάμπος, Σοφίας, Μιχαήλ, Ιωάννου, Ευαγγέλιου, Γεωργίου, Γερασίμου, Ανδρονίκης, Δέσποινας και συγγενών η κ. Μαρία Χρήστου Τερεζάκη προσέφερε το ποσό των 300 € για τον Ιερό Ναό Αγίου Ιωάννου Αρμένων.

Ο κ. Φώτιος Ξυπολυτάκης προσέφερε τρεις προβολείς για το φωτισμό της σκάλας του γυναικωνίτη του Ιερού Ναού Αγίου Νικολάου Αρμένων.

Ο κ. Βασίλειος Λαμπαθάκης δώρισε ένα μηχανήμα νεροβολής καθαρισμού τοίχων και πέτρας καθώς και ένα ηλεκτρικό πολυκατάρβιδο για τον ερμό Ναό Αγίου Νικολάου Αρμένων.

Το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο ευχαριστεί θερμά τους ως άνω δωρητές.

Για το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος
Παπά-Μανώλης Νικολακάκης